

Vi får Sverige
att fungera

LOs 30e kongress

Motioner och utlåtanden Punkt 17. Världen och demokratin

Beslutsunderlag till LOs kongress 17–20 maj 2024

© Landsorganisationen i Sverige 2024

Foto: Lars Forsstedt

Grafisk form: LO

Produktion och tryck: Bantorget Grafiska AB, Stockholm 2024

ISBN 978-91-566-3678-3

LO 24.04 100

Innehåll

17. Världen och demokratin.....	4
17.a Internationella frågor.....	8
Motionerna 17.1–17.5	
17.b Facklig-politisk samverkan.....	19
Motionerna 17.6–17.12	
17.c Politisk påverkan.....	34
Motionerna 17.13–17.19	

17. Världen och demokratin

Dagordningspunkt 17 *Världen och demokratin* handlar om LOs internationella arbete och om formerna för LOs politiska arbete i Sverige.

Vi lever i en tid då både demokratin och fackföreningsrörelsen är hotad. I decennier har arbetstagarnas rättigheter attackerats av en aggressiv marknadsliberalism, internationellt och i Sverige. Nu ifrågasätts alla människors lika värde öppet av en växande högerextremism. Auktoritära och högnationalistiska krafter växer.

Vi vet att den här utvecklingen går att vända. Vi har gjort det förr. Motkraften är, som alltid, en starkare facklig och politisk arbetarrörelse.

Facklig-politisk samverkan

Facklig-politisk samverkan är ett av de starkaste verktygen för LO och LO-förbunden i sin strävan att tillvarata arbetstagarnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet. Det uttalade syftet är att via politiken och politiska beslut åstadkomma förändringar som gagnar arbetare och ligger i linje med kraven från LO-förbundens medlemmar.

Grundsynen för LO, LO-förbunden och Socialdemokraterna är att vi vill ha ett samhälle byggt på politisk, social och ekonomisk demokrati, präglad av jämlikhet och jämställdhet. Det är en självklarhet för oss att vara öppna med att vi tillsammans vill forma samhället där arbetarnas perspektiv tillvaratas på riktigt. Facklig-politisk samverkan innebär att vi med utgångspunkt i vår gemensamma ideologi utvecklar och kommer med nya förslag på hur samhället ska förändras och förbättras. Det är just precis det här som borgerligheten tillsammans med Sverigedemokraterna angriper.

Samverkan mellan LO, LO-förbunden och Socialdemokraterna är inte statisk eller given. Den måste ständigt utvecklas och anpassas efter de förändringar som sker i arbetslivet, samhället och världen och nya krav som ställs på politiken. Det krävs att både vi och Socialdemokraterna är öppna för dialog, lärande och förnyelse.

LOs internationella verksamhet

När länder, företag och människor blir alltmer integrerade och beroende av varandra kan inte det fackliga arbetet göra halt vid landgränser. LOs internationella verksamhet vägleds av den femåriga strategi som LOs styrelse antog 2021. Strategin tar sin utgångspunkt i den maktmässiga obalansen mellan arbete och kapital. Målet är att arbetstagare på den globala arbetsmarknaden ska omfattas av grundläggande fackliga rättigheter och få en större del av den globaliserade ekonomins mervärde. Detta ska uppnås genom globalt fackligt arbete inom befintliga formella och informella strukturer. Fokus ligger på att i samarbete med relevanta organisationer uppnå balans mellan arbete och kapital.

En orolig värld

Globaliseringen har fört människor närmare varandra och gjort världen rikare. Men utvecklingen kommer inte alla till del. Klyftorna mellan fattiga och rika har ökat. Arbetskraften får en allt mindre del av de värden som skapas. Arbetares villkor pressas av företagens ständiga jakt på nya marknader, lägre kostnader och högre vinster. Majoriteten av världens

arbetstagare finns i den informella sektorn, där formella anställningsförhållanden saknas. Digitaliseringen har medfört allt fler plattformsbaserade företag med otrygga anställningar. Utmaningarna förstärktes av coronapandemin då årtionden av ekonomisk utveckling gick förlorad. Miljoner människor har kastats ut i arbetslöshet, utan sociala skyddsnet.

Samtidigt är demokratin mer hotad än på länge. För första gången på över två årtionden har världen nu fler auktoritära styren än demokratier. Även den globala maktbalansen mellan demokratier och auktoritära stater håller på att förändras. De sistnämnda står för nästan hälften av världens BNP och en allt större del av världshandeln. Handelsberoenden kan givetvis användas, och används, för politiska påtryckningar.

Det finns också ett starkt samband mellan attacker mot demokratin och attacker mot fackliga rättigheter. Den senaste årsrapporten från Världsfacket ITUC visar hur allt fler länder kränker anställdas rätt att gå med i eller bilda en fackförening och att fackligt aktiva hotas, förföljs, fängslas eller utsätts för våld.

... men fackligt arbete ger resultat

Utvecklingen är alltså på många sätt hotfull. Men samtidigt finns över hela världen exempel på att fackligt arbete ger resultat. Inför fotbolls-VM i Qatar tvingade de svenska och internationella byggfacken fram förbättringar för migrantarbetare. I USA ökar antalet fackligt organiserade för första gången på länge. FNs fackorgan för sysselsättning och arbetslivsfrågor, ILO, har efter många år av fackliga påtryckningar antagit en bindande konvention om allas rätt till en god arbetsmiljö.

Listan kan göras längre. Ingen av dessa förändringar har skett av sig själva. De är resultatet av tålmodigt fackligt arbete.

Grundbulten för våra möjligheter att påverka arbetsvillkor och samhällsutveckling, såväl nationellt som globalt, är medlemsstyrkan. Den globala fackliga rörelsen är representerad av ITUC som organiserar cirka 200 miljoner arbetstagare i 163 länder genom 332 nationella centralorganisationer. Världens arbetskraft består av cirka tre miljarder människor. För att öka vår fackliga styrka krävs därför massiva insatser för ökad organisering.

För om vi låter makthavare ställa arbetare mot arbetare och försvaga facket i ett land så kan det i framtiden ske också hos oss. Ingen kedja är starkare än sin svagaste länk. Därför deltar LO och förbunden aktivt i det europeiska och internationella arbetet.

Ett löntagarnas Europa

LO tror på det europeiska samarbetet. Sveriges medlemskap i EU är avgörande för vår trygghet. En öppen och fungerande europeisk marknad är viktig för jobben i den svenska industrin och i förlängningen för den svenska välfärden.

Den europeiska fackföreningsrörelsen arbetar för ett EU med lika möjligheter på arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor och social trygghet. Arbetstagarnas rättigheter får inte underordnas företagens och kapitalägarnas rätt till fri rörlighet. En gemensam marknad får inte utnyttjas för att pressa arbetsvillkoren nedåt eller hota rätten att teckna kollektivavtal. EUs regler är ofta detaljerade och bygger på att varje enskild arbetstagare ska ges rättigheter i lag. I ett land som Sverige, där fack och arbetsgivare reglerar arbetsmarknaden med kollektivavtal, blir det ett problem. LO kommer att fortsätta att försvara vår kollektivavtalsmodell. Svenska kollektivavtal ska gälla på svensk arbetsmarknad.

Det ryska anfallskriget i Ukraina påverkar EUs länder då osäkerheten ökar, människor tvingas på flykt och energipriserna rusar i höjden. Samtidigt råder en global klimatkris. All denna osäkerhet skadar tilliten i samhället och hotar därmed en viktig grund för demokratin. Det är fullt möjligt att vända och styra utvecklingen rätt. Men det kräver att vi agerar brett och kraftfullt. EU-samarbetet är en viktig arena för förändring.

Den 9 juni väljer EUs medborgare ett nytt Europaparlament. Vem som sitter i parlamentet har en direkt inverkan på vardagen för LO-förbundens medlemmar. Därför behövs ett politiskt skifte i EU. Högerpolitiken med åtstramningar, avregleringar och ökade klyftor måste få ett slut. Högernationalismen måste motas tillbaka. EU-institutioner och politiker som inte respekterar den svenska kollektivavtalsmodellen är en utmaning för svensk fackföreningsrörelse. Ett annat hot är de högerkrafter som vill slå undan benen för fackliga rättigheter. Starka fackliga röster krävs i Europa. Därför engagerar sig LO i valarbetet inför Europavalet, bland annat genom en egen facklig kandidat på Socialdemokraternas lista.

Mänskliga rättigheter i arbetslivet

Inom ILO arbetar LO tillsammans med den övriga internationella fackföreningsrörelsen för att fler länder ska ratificera och följa ILOs kärnkonventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Även OECDs riktlinjer för multinationella företag och FNs ramverk för företag och mänskliga rättigheter är värdefulla verktyg i det arbetet. LO och förbunden ingår i den nationella kontaktpunkten, NKP, vars syfte är att se till att riktlinjerna följs. Vi deltar också inom TUACs (OECDs fackliga rådgivande kommitté) arbete för utvecklande av riktlinjerna.

Agenda 2030 är FNs globala dagordning som syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna och anständiga arbetsvillkor för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. LO arbetar för att den svenska regeringen ska förverkliga agendan både nationellt och internationellt.

Fackligt utvecklingssamarbete

Facklig verksamhet är till sin natur fattigdomsbekämpande då den medför bättre ekonomiska och arbetsrelaterade villkor. Grundläggande fackliga rättigheter som rätten att organisera sig och förhandla kollektivt är därför alltid centrala inslag i det fackliga utvecklingssamarbetet. Utvecklingsprojekt som LO och förbunden genomför ska alltid syfta till att stärka de organisationer vi samarbetar med.

För att legitimera utvecklingssamarbetet är det också viktigt att LOs och förbundens projekt har tydlig återkoppling till medlemmarna och deras vardag. Det ska finnas en tydlig koppling mellan arbetsplatser i Sverige och arbetsplatser i de länder projekt genomförs. För att nå ökad effektivitet och dra nytta av synergieffekter finns det starka skäl att stärka samordningen mellan LO och förbundens utvecklingssamarbeten.

Bland det första Sveriges SD-styrda högerregering gjorde var att skära ner det internationella utvecklingssamarbetet. Enprocentsmålet, det vill säga att vi ska investera en hundradel av vår bruttonationalinkomst i bistånd, övergavs. Stödet till FN:s arbete minskades liksom stödet till civilsamhället, där det fackliga utvecklingssamarbetet ingår. Framför allt har regeringen skurit hårt i det så kallade informationsanslaget, från 155 miljoner kronor årligen

till 20 miljoner. Det betyder att en stor del av Union to Unions och Palmecentrets arbete med att sprida kunskap om det fackliga utvecklingsarbetet har försvunnit.

Det är av central betydelse att hitta alternativa finansieringsmöjligheter för att säkerställa ett långsiktigt och stabilt fackligt utvecklingsarbete. En sådan möjlighet är ökad egenfinansiering.

17.a Internationella frågor

17.1

Säkra det internationella fackliga utvecklingssamarbetet

Industrifacket Metall, Målareförbundet, Byggnadsarbetareförbundet, GS-facket, Fastighetsanställdas Förbund, Seko

Historiskt har fackföreningsrörelsen alltid varit gränslös, och svensk fackföreningsrörelse med LO och LO-förbunden i spetsen har under hela sin historia solidariskt bidragit till en bättre värld. I en värld där globaliseringens effekter och utmaningar sätter daglig press på våra medlemmar behövs inte bara en gemensam internationell strategi utan även medel.

LO och dess medlemsförbund har under årtionden arbetat med fackligt bistånd och utvecklingsarbete. Vi stöttar våra kamrater i andra länder, av solidaritet grundat i insikten att ingen arbetare tjänar på att den andres villkor försämras. Vi är delar av samma rörelse, och det som skadar en av oss skadar också andra.

Genom att investera i internationellt fackligt arbete går vi i spetsen för att bekämpa de värsta avarterna av en exploaterande globalisering genom att kräva grundläggande fackliga rättigheter som förbättrar arbetsförhållanden, ökar den sociala rättvisan och förenar arbetare globalt.

Sverige har setts som ett föregångsland vad gäller utvecklingsbistånd men den sittande regeringen har slopat enprocentsmålet, minskat stödet till FN och kommer att genomföra en reformagenda som riskerar att totalt erodera det svenska biståndet, via civilsamhällets organisationer. Detta slår hårt även på det fackliga biståndet. Våra organisationer, Union to Union och Olof Palmes Internationella center, har tvingats till nedskärningar som konsekvens av detta, och ytterligare nedskärningar i våra utvecklingsprojekt runt om i världen kan bli nödvändiga.

Det fackliga arbetet blir alltmer gränslöst och ställer både ökade och nya krav på fackföreningsrörelsen. För att svara mot denna alltmer hyperglobaliserade värld har LO uppdaterat och moderniserat sin internationella strategi, ökat arbetet gentemot svenska ambassader och gjort satsningar för att lyfta det demokratistärkande arbetet på flera plan.

Samtidigt som svensk fackföreningsrörelse växlar upp för att möta demokratins tillbakagång sänker Sverige sina ambitioner.

Viktigt arbete för fackliga och mänskliga rättigheter riskerar att tappa fart när offentliga resurser kapas. Därför ser vi behovet av att se över de resurser som fackföreningsrörelsen själva råder över.

Vi föreslår att LO ges i uppdrag att se över hur ekonomiskt stöd kan ökas, hur effektiviteten kan stärkas samt vilka verktyg och kanaler som kan användas för att realisera den internationella strategin.

Vi föreslår att kongressen beslutar

01 att ge LO i uppdrag att mycket skyndsamt genomföra en utvärdering av finansieringen av det internationella fackliga utvecklingssamarbetet som bedrivs av LO och dess förbund, inklusive källor och finansieringsnivåer, och utifrån detta ge förslag till styrelsen om hur en ökad långsiktighet, egenrådighet och stabilitet kan säkras.

17.2

Säkra det internationella fackliga utvecklingssamarbetet

Kommunalarbetareförbundet, Handelsanställdas förbund

Historiskt har fackföreningsrörelsen alltid varit gränslös och svensk fackföreningsrörelse med LO och LO-förbunden i spetsen har under hela sin historia solidariskt bidragit till en bättre värld. I en värld där globaliseringens effekter och utmaningar sätter daglig press på medlemmar i förbunden behövs inte bara en gemensam internationell strategi utan även gemensamma medel.

LO och dess medlemsförbund har under årtionden arbetat med fackligt bistånd och utvecklingsarbete. Vi stöttar våra kamrater i andra länder, av solidaritet grundad i insikten att ingen arbetare tjänar på att den andres villkor försämras. Vi är delar av samma rörelse och det som skadar en av oss skadar också andra.

Genom att investera i internationellt fackligt arbete går vi i spetsen för att bekämpa de värsta avarterna av en exploaterande globalisering. Genom att kräva grundläggande fackliga rättigheter, som förbättrar arbetsförhållanden, ökar den sociala rättvisan och förenar arbetare globalt.

Sverige har setts som ett föregångsland vad gäller utvecklingsbistånd, men sittande regering har slopat enprocentsmålet, minskat stödet till FN och kommer att genomföra en reformagenda som riskerar att totalt erodera det svenska biståndet via civilsamhällets organisationer. Detta slår hårt även på det fackliga biståndet. Våra organisationer, Union to Union och Olof Palmes Internationella Center, har tvingats till nedskärningar som konsekvens av detta och ytterligare nedskärningar i våra utvecklingsprojekt runt om i världen kan bli nödvändiga.

Det fackliga arbetet blir alltmer gränslöst och ställer både ökade och nya krav på fackföreningsrörelsen. För att svara mot denna alltmer hyperglobaliserade värld har LO uppdaterat och moderniserat sin internationella strategi, ökat arbetet gentemot svenska ambassader och gjort satsningar för att lyfta det demokratistärkande arbetet på flera plan.

Samtidigt som svensk fackföreningsrörelse växlar upp för att möta demokratins tillbakagång sänker Sverige sina ambitioner.

Viktigt arbete för fackliga och mänskliga rättigheter riskerar tappa fart när offentliga resurser kapas och därför ser vi behovet att se över de resurser som fackföreningsrörelsen själva råder över. Vi föreslår att LO ges uppdraget att se över finansieringen av det internationella utvecklingssamarbetet för att realisera den internationella strategin.

Vi föreslår att kongressen beslutar

01 att LO ges uppdraget att mycket skyndsamt genomföra en utvärdering av finansieringen av det internationella fackliga utvecklingssamarbetet som bedrivs av LO och dess förbund, inklusive källor och finansieringsnivåer, och utifrån detta ge förslag till styrelsen om hur en ökad långsiktighet och stabilitet kan säkras.

17.3

Facklig internationell samverkan i en globaliserad värld

Industrifacket Metall avd 1 Malmfälten

De fackliga frågor som vi arbetar med i Sverige är inte enbart beroende av lokala, regionala eller ens enbart svenska förhållanden. En stor del av dagens fackliga frågor går att spåra till de förhållanden som skapats i och med globaliseringen av arbetsgivare och deras resurser. Besluten fattas inte på lokalkontoret, utan kan vara fattade av centrala tjänstemän i ett helt annat land, med andra förutsättningar än de vi har i Sverige.

Den internationella solidariteten mellan arbetare är ju inget nytt påfund, utan har alltid varit en röd tråd som löpt genom arbetarrörelsen.

Nu kanske vi mer än någonsin behöver arbeta aktivt med våra internationella samarbetspartners och skapa gemensamma plattformar och grunder att stå på. Det ska inte vara möjligt att möta en sorts arbetarrörelse i ett land och en annan i ett annat land. Ensamma står vi inte starka, utan vår styrka bygger som alltid på våra gemensamma ansträngningar.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att LO arbetar aktivt för att skapa tydliga internationella samarbeten och ha ett samordnande ansvar för det internationella arbetet samt
- 02 att LO agerar för att på lokal och regional nivå skapa tydligare förutsättningar för medlemsförbunden att samverka med arbetarrörelse i andra länder.

Utlåtande motionerna 17.1–17.3

17.1

01 *att* ge LO i uppdrag att mycket skyndsamt genomföra en utvärdering av finansieringen av det internationella fackliga utvecklingssamarbetet som bedrivs av LO och dess förbund, inklusive källor och finansieringsnivåer, och utifrån detta ge förslag till styrelsen om hur en ökad långsiktighet, egenrådighet och stabilitet kan säkras.

17.2

01 *att* LO ges uppdraget att mycket skyndsamt genomföra en utvärdering av finansieringen av det internationella fackliga utvecklingssamarbetet som bedrivs av LO och dess förbund, inklusive källor och finansieringsnivåer, och utifrån detta ge förslag till styrelsen om hur en ökad långsiktighet och stabilitet kan säkras.

17.3

- 01 *att* LO arbetar aktivt för att skapa tydliga internationella samarbeten och ha ett samordnande ansvar för det internationella arbetet samt
- 02 *att* LO agerar för att på lokal och regional nivå skapa tydligare förutsättningar för medlemsförbunden att samverka med arbetarrörelse i andra länder.

Historien av internationellt stöd och samarbete mellan fackliga organisationer är lika lång som det fackliga arbetet. Våra fackliga ledare på 1800-talet såg redan då vikten av att samarbeta över landsgränserna och behovet av internationellt fackligt samarbete och stöd via utvecklingsprojekt är i dag större än någonsin tidigare.

Det internationella fackliga utvecklingsarbetet bekostades fram till sjuttioalet med egna medel. Sida öppnade då möjligheten för svenska fackliga organisationer att använda statliga pengar som ett komplement till det allmänna svenska biståndet. Bland facken fanns på den tiden en viss skepsis men steg för steg utvecklades detta fram till den situation vi har i dag där en stor del av det fackliga utvecklingssamarbetet finansieras via Sida.

Det finansiella stödet från Sida spelar såsom det beskrivs i LOs internationella strategi en central roll för de svenska fackens möjligheter att vara förändringsaktörer och därigenom bidra till fattigdomsbekämpning och att stärka demokratisk utveckling. Stödet har dock under de senaste åren uppvisat en ökande oförutsägbarhet. Snabbt beslutade förändringar av biståndsbudgeten har negativt påverkat det fackliga utvecklingssamarbetets stabilitet. Den nuvarande regeringen har dessutom, i en nyligen publicerad reformagenda, presenterat förslag som ytterligare kommer att urholka biståndsbudgeten.

Försök att sprida riskerna genom att finna alternativa och hållbara finansieringskällor har trots många års diskussioner och ett antal ansökningar givit få resultat. Det är så som beskrivet i motionen av stor betydelse att finna egna finansieringsmöjligheter för att säkerställa ett långsiktigt och stabilt internationellt solidaritetsarbete.

Därför föreslår LOs styrelse att bifalla motionerna 17.1 och 17.2 för att utvärdera det finansiella stödet för utvecklingssamarbetet tillsammans med förbunden.

Angående 17.3 har arbetarrörelsen i alla tider arbetat för mänskliga och fackliga rättigheter, såväl natio-

nellt som internationellt. Över tid har facklig verksamhet i ett globalt perspektiv varit en stabiliserande faktor för länder och medför industriell och ekonomisk utveckling samtidigt som grundläggande mänskliga och fackliga rättigheter iakttas.

Fackförbundens breda spektrum av branscher påverkas, så som motionären beskriver, av omvärldens utveckling. Inte minst genom en alltmer globaliserad arbetsmarknad utan gränser. Detta ställer höga krav på facklig verksamhet över landsgränserna. Den fackliga kampen för mänskliga och fackliga rättigheter och anständiga arbetsvillkor är mer angelägen än någonsin. Med globaliseringen följer att länder, företag och människor blir alltmer integrerade och beroende av varandra. Det svenska fackliga arbetet är mot bakgrund av detta sedan länge både gränsöverskridande och globalt.

Svenska förbund samverkar via sina respektive internationella fackliga branschfederationer och företagsråd på nordisk, europeisk och global nivå. Respektive förbund har egna beslutade policys och riktlinjer för denna verksamhet. LO samordnar det internationella arbetet via europafacket (ETUC) och världsfacket (ITUC) samt deltar i arbetsgrupper och kommittéer inom ILO och TUAC. LO och förbunden är representerade i Olof Palmes Internationella Center och Union to Unions styrelser. LO samarbetar även med TCO och Saco.

Vidare har LO och förbunden gemensamt producerat en strategi för det internationella arbetet för 2021–2025 som bestämmer den inriktning och de prioriterade mål som LO har för den internationella verksamheten. Där regleras också den roll som LO har avseende samordning och koordinering. Via LOs internationella kommitté (LO-IK) så samordnas löpande den verksamhet som genomförs. Det pågående internationella samarbetet i ovan beskrivna strukturer genomförs aktivt och ger goda förutsättningar till såväl förbundens internationella verksamhet som gemensamma internationella samarbeten.

Att ge LO samordningsansvar på central nivå för att nå ökad samstämmighet mellan förbunden avseende specifika insatser avseende land eller geografiskt område skulle ge LO och förbunden bättre förutsättningar att möta de utmaningar som dagens världsutveckling ställer oss inför. Men att LO avseende det internationella samarbetet skulle agera lokalt och regionalt riskerar att centralisera en verksamhet som i dagsläget bedrivs medlemsnära och skulle begränsa förbundens inflytande över den egna verksamheten.

Därför föreslår LOs styrelse att bifalla motion 17.3 första att satsen och att avslå motion 17.3 andra att satsen.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 17.1, 17.2, 17.3 (att-sats 1) samt

att avslå motionen 17.3 (att-sats 2).

17.4

Vision EU

Elektrikerförbundet

Sverige är en liten nation och en liten spelare i den globala världen. Sverige behöver ha länder att samarbeta med för att klara av att driva runt ekonomin, eftersom Sverige både är ett exportberoendeland och stora på import av tjänster och varor.

År 1985 så ägde det kända Val Duchesse-mötet rum. Ett möte som har kommit att kallas för startskottet på den sociala dialog vi i dag kan se i den Europeiska unionen. Det var efter detta möte som LO och TCO insåg att även om Sverige inte ännu var med i Europeiska unionen så kommer denna union ha stor betydelse för svensk arbetsmarknad framöver. 1989 valde LO och TCO att etablera ett kontor i Bryssel just på grund av detta, långt innan Sverige som nation blev medlemmar 1995.

LO har alltid jobbat långsiktigt i frågor man vill uppnå som federation på nationell nivå, med stora kampanjer så som 8/8/8 kampanjen 1920, avskaffandet av särskilda kvinnlöner 1960 vilket var ett viktigt steg i den långa och pågående kampen för lika lön för lika arbete. 1976 antog LO-kongressen förslaget om löntagarfonden som skulle ge de anställda mer makt och inflyttande över företagen.

Långsiktiga mål, visioner och ambitioner har alltid funnits, där federationen strategiskt jobbat med att uppnå mål och visioner. Det som dock har saknats från LOs håll är en vision och strategi på vad man vill att unionen faktiskt ska jobba med. Inom detta område behöver LO lägga fram ett program som benar ut vilka frågor som är lämpliga att driva utanför Sveriges gränser.

Strategin i dag har mer en bevakande och defensiv karaktär, där fokus är att mota bort alla frågor som på något sätt riskerar den svenska modellen.

Ett fokus vi absolut ska ha kvar.

Men om LO vill vara framgångsrika med att försvara den svenska modellen på EU-nivå behöver federationen också ha en strategi med offensiva ståndpunkter och idéer för Europas framtida utveckling.

Utifrån att unionen förändras och växer så behöver också LO bana ut en vision och strategi, vad federationen tycker att unionen ska jobba med för frågor. Där strategin behöver ha en mer offensiv karaktär eftersom unionen inte kommer ta någon större hänsyn till vad Sverige tycker om vi inte kan driva en progressiv agenda.

Klimatet är ett väldigt bra exempel på ett område som vi behöver ha en reglering på EU-nivå, och är direkt kopplat till LO och dess förbundsmedlemmar i den omställning som EU nu står inför.

Ett annat bra exempel är byggsektorn, en sektor som i dag är i stort sett helt oreglerad på EUs inre marknad där företag fuskar med löner, villkor, skatter och annat och utnyttjar möjligheten att verka på EUs inre marknad.

Det finns många områden och exempel.

Det är därför dags för LO att ta fram en långsiktig vision och strategi gällande den Europeiska unionen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att LO tillsätter en arbetsgrupp som har till uppgift att se över vilka områden och frågor där nationell reglering inte är tillräcklig,
- 02 att LO utifrån arbetsgruppens utfall formulerar en långsiktig vision kring hur den Europeiska unionen ska verka framöver samt
- 03 att LO använder visionen för att formulera en offensiv strategi med konkreta mål som federationen aktivt jobbar med gentemot Europafacket, Europaparlamentet, Europeiska kommissionen och andra viktiga institutioner och instanser.

17.5

EU-utvidgningen och dess utmaningar

Elektrikerförbundet

LO och dess medlemsförbund har sedan 1989 varit etablerade i Bryssel för att kunna bevakna och påverka Europeiska unionens politik. LO förstod redan innan Sverige tog klivet in i Europeiska unionen att den svenska arbetarrörelsen behöver ha en närvaro i Bryssel.

Sedan Sverige gick med i Europeiska unionen är det mycket som har förändrats inom unionen. En kraftig utökning av medlemsstater genomfördes 2004 där tio nya länder anslöt sig till unionen, följt av ytterligare två länder 2007 (Rumänien och Bulgarien).

En djup och svår ekonomisk kris slog till i Europeiska unionen 2008, en kris som slog hårdast mot euroländerna. Unionen införde i ett försök att rädda upp situationen, stora och hårda ekonomiska sparpaket mot länder så som Grekland och Spanien. Där länderna tvingades till radikala förändringar, så som sänkta nationella minimilöner, skrotning av nationella kollektivavtal och andra inskränkningar av fackliga rättigheter, kan vi nu se förslag på liknande politik igen.

Vi kan konstatera att ett medlemskap i unionen för Sverige, har medfört stora utmaningar för den svenska arbetsmarknaden. Samtidigt som ett medlemskap har varit viktigt för svensk exportindustri. Lösningar och idéer som kommit från Europeiska kommissionen har inte alltid varit anpassade efter svenska och nordiska arbetsmarknadsmodeller. Senaste exemplet på detta är direktivet om europeiska minimilöner.

Nästkommande mandatperiod kommer präglas av Europeiska unionens framtida utvidgning. Mycket kommer handla om att unionen vill skapa större geopolitiska muskler för att möta en alltmer autoritär värld. Unionen känner sig tvingad till att en utvidgning måste ske och den måste ske fort för att länder som till exempel Ukraina inte ska välja en annan väg framåt.

I ett dokument framtaget av tankesmedjor från Frankrike och Tyskland målas en vision upp för Europeiska unionens framtida utformning, en union som både är större och som går i flera olika växlar av medlemskap.

Är det något vi har lärt oss, så är det att när Tyskland och Frankrike tillsammans presenterar förslag om en vision som vill uppnå, då behöver vi analysera dessa förslag noggrant och ta det på allvar. Även om ländernas högsta ledare inte uttalat sig i frågan ännu.

Problembeskrivning.

Många experter i Bryssel är överens om att huvudfokus för nästa EU-kommission kommer att vara utvidgning av unionen, där det spekuleras kring en ambitiös tidsplan som pekar på att man ska kunna vara 30 eller fler nationer till 2030.

Detta i sig kommer medföra stora utmaningar för unionen. Utöver ganska självklara utmaningar så som hur en union ska kunna fungera med så många medlemsstater där konsensus är huvudregel i rådet, så behöver frågan om vilka krav som behöver ställas på framtida medlemsstater prioriteras väldigt mycket från fackligt håll.

Demokrati, rättsstatsprinciper, fackliga rättigheter, social dialog, schysta villkor med flera. Detta är frågor som måste finnas med i diskussionerna inför en utvidgning av unionen.

Med facit i hand gick det kanske lite för snabbt att bevilja länder som Polen och Ungern inträde i unionen 2004. Detsamma gäller kanske i ännu högre grad Rumänien och Bulgarien som blev medlemmar 2007. Där ser vi i dag att dessa länder inte var redo för ett medlemskap vid tidpunkten, något som unionen får dras med än i dag med stora problem just kring ovannämnda frågor som borde legat i fokus för utvidgningen både 2004 och 2007.

Denna utvidgning kommer ha stort fokus på Ukraina. Ursula von der Leyen påpekade så sent som i september 2023 att Ukraina hör hemma i unionen. Här vill vi vara tydliga, Ukraina ska på sikt bli medlemmar i unionen det råder det inget tvivel om!

Vi behöver också lära oss av dom tidigare utvidgningarna, där man har tummat på reglerna kring vad länder behöver uppnå och genomföra innan ett medlemskap är aktuellt.

Det är lätt att sympatisera med Ukraina utifrån det fruktansvärda krig Ryssland för mot landet och då trycka på för en snabbare behandlingsprocess. Men vi måste också våga prata om hur ett medlemskap faktiskt ska kunna göras möjligt.

Ukraina som land är extremt korrupt med många fientliga lagar som motverkar fackförbund och demokrati. Här behöver unionen säkerställa att Ukraina implementerar viktiga direktiv för att stärka arbetares rättigheter innan ett medlemskap kan bli verklighet. Ukraina som land är också geografiskt gigantiskt med runt 37 miljoner medborgare. Det är världens fjärde största exportör av jordbruksprodukter, följt av unionens 27 medlemsstater som tillsammans hamnar på femte plats.

Dessa frågor skapar enorma utmaningar för unionens nuvarande utformning både utifrån en budgetfråga och de olika stödpaket som finns i dag och om de kan finnas kvar i nuvarande form.

Vad kommer det innebära för länder som Frankrike när en så stor aktör inom jordbruk blir en del av unionen?

Hur ser vi till att nästa utvidgning av unionen har fokus på socialt inkluderande både för de nya staterna och för befintliga medlemsstater?

Hur ska beslutprocesserna se ut om vi utvidgar unionen till 30 eller fler länder, hur många kommissionärer ska finnas?

Hur ska dessa nya arbetsmarknader integreras till unionens inre marknad utan att äventyra arbetares rättigheter?

Kommer avgiften till unionen behöva höjas för att kunna hantera denna stora utvidgning?

Frågorna är många och frågorna är stora.

Till detta har vi även hela västra Balkan, som har stått på kö i många år för att få bli medlemmar i unionen. Här kan vi bara konstatera att utveckling kring frågor som demokrati och rättsstatsprinciper och arbetares rättigheter går i fel riktning.

Vi har inte råd att göra samma sak som vid utvidgningen 2004 och 2007. För att utvidgningen ska bli lyckad krävs att misstagen 2004 och 2007 undviks och att steg tas redan nu för att säkerställa att tillräcklig lagstiftning finns på plats i kandidatländerna i god tid innan

utvidgningen. Det är avgörande att respekt för kollektiva rättigheter och kollektiva förhandlingar slås fast som villkor i utvidgningsförhandlingarna.

Respekten för regler, avtal och fackliga rättigheter behöver också stärkas i hela unionen inför inkorporerandet av länder med arbetsmarknader som till stora delar helt saknar facklig tradition.

Det här är frågor som LO behöver analysera och ta på allvar för att inte halka efter och sättas i baksätet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att LO ges i uppdrag att skyndsamt genomföra en utredning kring riskerna och möjligheterna kring en utvidgning av Europeiska unionen,
- 02 att LO formulerar krav på mål som måste uppfyllas av kandidatländer innan ett medlemskap i Europeiska unionen kan beviljas,
- 03 att LO driver dessa krav gentemot både regeringen, riksdagen, Europafacket, Europeiska kommissionen samt Europaparlamentets ledamöter samt
- 04 att LO aktivt arbetar med fackliga organisationer i kandidatländerna för att nå målen inför framtida medlemskap i unionen.

Utlåtande motionerna 17.4 och 17.5

17.4

- 01 att LO tillsätter en arbetsgrupp som har till uppgift att se över vilka områden och frågor där nationell reglering inte är tillräcklig,
- 02 att LO utifrån arbetsgruppens utfall formulerar en långsiktig vision kring hur den Europeiska unionen ska verka framöver samt
- 03 att LO använder visionen för att formulera en offensiv strategi med konkreta mål som federationen aktivt jobbar med gentemot Europafacket, Europaparlamentet, Europeiska kommissionen och andra viktiga institutioner och instanser.

17.5

- 01 att LO ges i uppdrag att skyndsamt genomföra en utredning kring riskerna och möjligheterna kring en utvidgning av Europeiska unionen,
- 02 att LO formulerar krav på mål som måste uppfyllas av kandidatländer innan ett medlemskap i Europeiska unionen kan beviljas,
- 03 att LO driver dessa krav gentemot både regeringen, riksdagen, Europafacket, Europeiska kommissionen samt Europaparlamentets ledamöter samt
- 04 att LO aktivt arbetar med fackliga organisationer i kandidatländerna för att nå målen inför framtida medlemskap i unionen.

Motionerna 17.4 och 17.5 lyfter upp avgörande frågor om EUs framtid som är viktiga att belysa. Den första motionen handlar om LOs roll i att staka ut framtiden för EU-samarbetet och den andra om LOs arbete inför en framtida utvidgning av antalet medlemsstater i EU.

EU-samarbetet är viktigt för Sverige och Sveriges ekonomi. Frihandel och fri rörlighet på EUs inre marknad har gynnat såväl arbetare i Sverige som samhället i stort. LO vill se ett europasamarbete där löntagare har goda villkor och fackliga rättigheter respekteras. LOs absoluta krav är att svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige och att alla som utför arbete på den svenska arbetsmarknaden ska ha anständiga arbets- och anställningsvillkor. Samtidigt är det så att många av de utmaningar vi står inför som samhälle och som facklig rörelse inte känner några gränser. Antidemokratiska rörelser, klimatutsläpp, osund konkurrens och dumpade villkor är exempel på fenomen som till sin natur är såväl gränsöverskridande som dåliga för löntagare och medborgare. EU-samarbetet är ett av de verktyg vi har för att lösa dessa utmaningar gemensamt. Tillsammans med progressiva politiska krafter och fackliga kamrater runt om i Europa kan vi också agera och påverka unionen i den riktning vi vill se.

LO har genom alla tider arbetat långsiktigt för att påverka beslutsfattare, både på nationell men också på europeisk nivå. Förslaget som LO-kongressen antog 2012 om att kräva införandet av ett socialt protokoll i EUs grundlag, fördraget, är ett exempel där LO gått i bräschen för reformer som skulle förändra EUs funktionssätt på ett för arbetare gynnsamt sätt. Samtidigt har LO och förbunden aldrig tvekat att kritisera EU-samarbetets utformning. Som motionären påpekar är det otvetydigt så att den svenska arbetsmarknadsmodellen utmanas av den fria rörligheten för tjänster och arbetstagare och av EUs lagstiftning på det arbetsmarknads- och socialpolitiska området. Detta har, som motionären också pekar på, medfört att LOs arbete under den senaste kongressperioden haft en delvis mer defensiv karaktär än tidigare, inte minst på grund av flertalet EU-lagförslag som varit djupt problematiska för den svenska kollektivavtalsmodellen.

I år är det val till Europaparlamentet och en ny EU-kommission ska också inleda sitt arbete. En viktig fråga under den kommande mandatperioden är frågorna om EUs framtid, inte minst kopplat till utvidgningen och hur EU såväl politiskt som institutionellt ska förbereda sig för att bli fler medlemmar än i dag. Stora medlemsstater som Tyskland och Frankrike har redan lämnat förslag och i ministerrådet och Europaparlamentet är frågan om ett konvent för att ändra EUs fördrag aktuell. När EUs fördrag senast skulle ändras arbetade LO aktivt med det nya fördragets utformning såväl gällande process som sakinhåll. LO stödde bland annat att begreppen full sysselsättning och social marknadsekonomi infördes i EUs fördrag. Vid en kommande ändring av fördraget blir det även denna gång viktigt att arbeta för att inte möjligheterna att behålla den svenska kollektivavtalsmodellen undergrävs.

LOs styrelse menar mot denna bakgrund att motionärens förslag om att LO bör ha en långsiktig vision kring hur EU ska verka framöver är välkommet och relevant.

LOs styrelse har påbörjat en diskussion kring LOs EU-arbete, där bland annat frågan om en arbetsgrupp har tagits upp. Detta pågående arbete ligger således i linje med det motionären föreslår i första att-satsen i motion 17.4, nämligen att tillsätta en arbetsgrupp som har till uppgift att se över vad LO vill att EU ska jobba med och vilka frågor som är lämpliga att driva utanför Sveriges gränser, exempelvis där nationell reglering inte är tillräcklig. En nyckel till att vara framgångsrik när det gäller att värna den svenska modellen är, precis som motionären påpekar, att ha en strategi med offensiva ståndpunkter och idéer för Europas framtida utveckling som kan bidra till arbetet med att tillse att den svenska modellen förblir intakt.

Motion 17.5 föreslår att LO tar ett särskilt tag kring frågan om EUs framtida utveckling när det gäller utvidgning till ytterligare medlemsstater. LOs styrelse välkomnar motionens innehåll som är både relevant och ligger rätt i tiden inför den kommande mandatperioden.

Det är en vedertagen sanning att EU utvecklas genom kriser. I ljuset av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess följder för säkerhetspolitik och välstånd i världen är det därför inte konstigt att utvidgningen diskuteras på ett mer brådskande sätt än tidigare. Exempel från fallet Ukraina visar dock att det trots tydliga budskap från de ukrainska och europeiska fackföreningarna saknas frågor om anständiga arbetsvillkor, rättvisa arbetsförhållanden och den sociala dialogen i texterna om utvidgningen. LOs styrelse delar synen att respekten för demokrati, social dialog och fackliga rättigheter behöver stärkas inte bara i kandidatländerna, utan i hela unionen när länder med arbetsmarknader som till stora delar helt saknar facklig tradition ska beredas tillträde. I samband med den stora utvidgningen österut 2004 med länder som exempelvis Ungern och Polen engagerade sig LO aktivt, inte minst i relation till arbetskraftens fria rörlighet. LO uppställde då ett antal krav på åtgärder som borde genomföras innan en utvidgning skulle till. Idén om en utredning kring risker och möjligheter kopplat till en utvidgning av EU är därför god.

LO bedriver redan i dag arbete med fackliga organisationer i kandidatländerna. I exempelvis Ukraina, Nordmakedonien och Albanien arbetar LO med anti-korruption och för att stärka demokratin både i landet och inom fackföreningsrörelsen. Motionen bidrar positivt genom att LO nu ges möjlighet att ytterligare prioritera detta arbete.

Slutligen, en bärande del i LOs europapolitiska arbete är att påverka EUs beslutsfattare. Det gör LO och förbunden enskilt, och via olika samarbeten där vi arbetar för att få gehör för våra ståndpunkter. Några av LOs mer centrala samverkansorgan är LO-TCO-Saco:s Brysselkontor och Arbetsmarknadens EU-råd. Och genom samverkan i Europafacket och förbundens branschfederationer påverkar vi även de organisationernas positioner. Via dessa olika forum kanaliseras LO sedan sitt påverkansarbete, både mot EU-kommissionen och Europaparlamentet men också mot riksdagen, regeringen och övriga relevanta aktörer. Det arbetet kommer att fortsätta, och utvecklas, även avseende de frågor som motionerna lyfter kring en vision om EU och arbetet med krav kopplat till utvidgningen.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 17.4 (att-sats 2), 17.4 (att-sats 3), 17.5 samt

att anse motionen 17.4 (att-sats 1) besvarad.

17.b Facklig-politisk samverkan

17.6

Karensavdrag

Fastighetsanställdas Förbund

Karensavdraget är en klasslagstiftning som drabbar arbetare. Varken städare, vård- och omsorgspersonal, handelsarbetare, lagerarbetare eller restaurangarbetare har några möjligheter att arbeta på distans. Har man samtidigt en låg lön, då drar man sig in i det längsta med att sjukanmäla sig.

Man blir helt enkelt ekonomiskt missgynnad av att vara arbetare, att jobba med sin kropp. Detta beror på att vår riksdag har bestämt sig för det.

Inbäddat i karensen ligger ett budskap som säger att människor ljuger om de får tillfälle. Att den som har feber inbillar sig, men att hotet om löneavdrag kan locka fram sanningen, vilket är att man är frisk och arbetsför. Det säger mycket om de politiker som införde regeln.

Under pandemin togs karensen bort. Argumentet var att vi skulle minska smittspridningen och därmed behövde sänka trösklarna för att stanna hemma vid sjukdom. Vi menar att det här gäller året om.

Socialdemokraterna valde på kongressen år 2021 att avslå motionen om att slopa karensen och i stället utreda det. För oss är det oroande och svårt att förstå. LO måste med kraft tydliggöra att partiet förväntas driva basala frågeställningar om arbetares rättigheter i samhället. Karensen är en sådan basal rättighet.

Vi föreslår att kongressen beslutar

01 att LO ska motionera om att slopa karensen på nästa socialdemokratiska kongress.

Utlåtande motion 17.6

17.6

01 *att* LO ska motionera om att slopa karensen på nästa socialdemokratiska kongress.

Motionen 17.6 föreslår att LO ska motionera om att slopa karensen på nästa socialdemokratiska kongress. LOs styrelse delar motionärens uppfattning att karensavdraget behöver avskaffas. LO har och driver frågan om att avskaffa karensavdraget, som är ett avdrag på 20 procent av lönen första veckan man är sjuk. Karensavdraget är orättvist och drabbar dem som inte kan arbeta hemifrån, som utgör runt 90 procent av LO-förbundens medlemmar. Karensavdraget är alltså en grundläggande orättvisa på arbetsmarknaden som måste upphöra.

På Socialdemokraternas partikongress i november 2021 fanns motioner om att avskaffa karensavdraget. Flera ombud argumenterade för att slopa det permanent för alla, men det blev en kompromiss om att snabbutreda hur, inte om, karensavdraget ska avskaffas. I mars 2022 tillsatte den dåvarande Socialdemokratiska regeringen en utredning som ska undersöka om karensavdraget ska slopas. Den nya regeringen lade ner utredningen och tillsatte sedan en arbetsgrupp på departementet som den 15 december 2023 presenterade sitt resultat, Ds 2023:33. I korthet innebär förslaget att karenstaket ändras från tio karensavdrag under en tolv månadersperiod till sex karensavdrag under en tolv månadersperiod. Det finns även förslag på ett utökat högriskskydd som syftar till att ge fler individer med sjukdomar som medför risk för återkommande sjukfrånvaro möjlighet att undantas från karensavdrag. LOs styrelse anser inte att de föreslagna förändringarna i Ds 2023:33 tar till vara den orättvisa som karensavdraget innebär.

LO-styrelsens uppfattning är att fortsätta driva på för att karensavdraget ska avskaffas helt. Men eftersom LO inte har motionsrätt på Socialdemokraternas kongress anser styrelsen dock att motionen inte kan bifallas. LO-styrelsen passar på att uppmuntra fackliga som är medlemmar i partiet, fackliga S-föreningar, att motionera till kommande Socialdemokratiska kongress om karensavdragets avskaffande.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 17.6.

17.7

Ökat samarbete och synlighet tillsammans med Socialdemokraterna

Byggnadsarbetareförbundet region Skåne

Att öka samarbetet mellan fackföreningsrörelsen, representerad av LO och Socialdemokraterna är en viktig strategi för att främja arbetarrättigheter och skapa en stark röst för arbetstagare i politiken. Genom att synas mer tillsammans kan de gemensamt lyfta fram frågor som rör arbetsmarknad, löner, arbetsvillkor och social trygghet. För att främja ett starkare samarbete kan följande åtgärder vara värdefulla.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att organisera och driva fler gemensamma kampanjer så LO och Socialdemokraterna gemensamt kan belysa viktiga frågor som påverkar arbetstagare och fackföreningsmedlemmar,
- 02 att LO arrangerar och deltar i fler gemensamma evenemang som seminarier, konferenser eller offentliga möten där detta kan bidra till ökad medvetenhet om vikten av fackföreningsrörelsen och socialdemokratiska politikerförslag för allmänheten samt
- 03 att LO samordnar sina ståndpunkter med Socialdemokraterna för att formulera gemensamma uttalanden och policyförslag, så LO och Socialdemokraterna kan visa på en enhetlig front och öka sin påverkan på politiska beslutsfattare.

Utlåtande motion 17.7

17.7

- o1 *att* organisera och driva fler gemensamma kampanjer så LO och Socialdemokraterna gemensamt kan belysa viktiga frågor som påverkar arbetstagare och fackföreningsmedlemmar,
- o2 *att* LO arrangerar och deltar i fler gemensamma evenemang som seminarier, konferenser eller offentliga möten där detta kan bidra till ökad medvetenhet om vikten av fackföreningsrörelsen och socialdemokratiska politikerförslag för allmänheten samt
- o3 *att* LO samordnar sina ståndpunkter med Socialdemokraterna för att formulera gemensamma uttalanden och policyförslag, så LO och Socialdemokraterna kan visa på en enhetlig front och öka sin påverkan på politiska beslutsfattare.

Självfallet är det positivt att samarbetet inom arbetarrörelsen främjas och stärks. Det är avgörande att fokusera på arbetstagarnas perspektiv när Socialdemokraterna utformar sin politik, och fackföreningarna bör spela en viktig roll som en pådrivande kraft. Redan i dag finns en nära och sammansvetsad facklig/politisk samverkan och vi delar motionärens vision om att öka den.

I dag så har vi en del evenemang och offentliga möten med Socialdemokraterna som exempelvis Första maj.

LOs styrelse tror däremot att det är viktigt med en viss distans mellan det socialdemokratiska partiet och LO samt dess förbund. Det är gynnsamt för både Socialdemokraterna och fackföreningarna om dessa organisationer behåller sin självständighet vid politikens utformning. Detta säkerställer trovärdighet och självständighet.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 17.7.

17.8

En facklig-politisk samverkan i upplösning

Elektrikerförbundet avd 1

LO och förbunden har samverkat med Socialdemokraterna sedan urminnes tider. Samverkan har varit unikt framgångsrik och genererat mycket nytta för medlemmarna. Den har gett en stark representation för arbetarklassen och de fackliga intressena i de politiska församlingarna och resulterat i en politik som gynnar arbetarklassen. Under många decennier har den varit vårt viktigaste verktyg för att påverka politiska beslut till gagn för medlemmarna.

Samverkan har förändrats med tiden. Vi har inte kvar kollektivanslutningen eller politiska val i fackföreningarna. Många förbund har slutat ge ekonomiskt stöd till partiet. På dessa områden går det inte att vända utvecklingen även om man skulle vilja det, men det finns andra delar som ännu kan räddas.

LO har vissa uppgifter, vi i förbunden andra. Om en av oss inte gör sitt jobb kan inte heller den andre göra sitt. Ett framgångsrikt arbete förutsätter att båda bär sin del av ansvaret.

LO ansvarar för samordning centralt, regionalt och lokalt. LO, liksom förbunden, stödjer Socialdemokraterna under valrörelser. LO ansvarar för att den fackliga representationen i partiet lokalt och regionalt fungerar med fackliga ledare, fackliga utskott och LO-fackliga S-föreningar i kommunerna. LO samordnar också avdelningarnas påverkan på partiets politik och håller ihop arbetet för att LO-fackligt aktiva ska ta plats i de politiska församlingarna.

Vi i förbund och avdelningar är de som har medlemmarna och de förtroendevalda. Avdelningar ansvarar för att det pratas politik i klubbar/sektioner, på kurser, representantskap och i styrelser. Det är där det politiska engagemanget ska legitimeras, väckas och odlas. Det är avdelningar som rekryterar till facklig-politiska utbildningar. Det är avdelningar som ansvarar för att medlemmar rekryteras till deras fackliga S-föreningar och att föreningarna hålls i gång. Förbund och avdelningar har också en viktig uppgift i att formulera förslag till politiken baserade på den egna medlemskårens intressen.

Prestationerna av LO och förbunden på central och regional nivå varierar, men det mesta görs förmodligen i någon mån. En sak sticker dock ut; medlemsvärningen till avdelningarnas S-föreningar och de LO-fackliga S-föreningarna i kommunerna. LO kan värva de relativt få som finns i deras verksamhet, men det är marginellt. Det är bara avdelningar och deras sektioner och klubbar som kan värva medlemmar. Om vår del av landet inte är unik så har vi stora problem på det här området.

Ett par exempel från Stockholmsregionen:

- Från 1991 till 2022 har antalet medlemskap i avdelningarnas S-föreningar, inklusive arbetsplats- och branschföreningar, fallit med 75 procent. Då partiet i princip har legat still har avdelningarnas S-föreningars andel av partidistriktets medlemskap fallit med 75 procent.
- Från 2007 (då huvudmedlemskap infördes i Stockholms Partidistrikt) till 2022 har antalet huvudmedlemmar i avdelningarnas S-föreningar fallit med 80 procent. Detta skedde delvis till följd av stadgeförändringar, men bristande värkning är den huvudsakliga orsaken till läget.
- Till detta kommer att 47 procent av medlemmarna i avdelningarnas S-föreningar är 65 år eller äldre.

Utän LO-medlemmar i partiet faller hela samverkan. Vi kan inte besätta interna uppdrag i

partiet, vi kan inte ta plats i parlamenten, vi får allt färre som vill engagera sig i valkampanjer och så vidare. Läget är med andra ord kritiskt.

Det finns säkert många orsaker till att vi inte klarar att bära ett av de mest centrala åtagandena inom den facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna. Vi vill särskilt peka på ett. Styrningen av våra organisationer har i allt större utsträckning kommit att yttra sig i tydliga uppdrag med åtföljande siffersatta mål, från förbund till avdelning. Det finns mål för tecknade kollektivavtal, för medlemsvärvning, för kursdeltagare, startade klubbar, nya skyddsombud och mycket mer. Målen följs också upp noggrant. Det finns sällan eller aldrig några motsvarande uppdrag och mål för medlemsvärvning till Socialdemokraterna, eller egentligen någon verksamhet på det facklig-politiska området. När förtroendevalda och anställda på regional nivå fördelar sina resurser, så gör de det naturligtvis för att kunna nå måltalen från förbundet. Allt annat kommer givetvis i andra hand.

Nu befinner vi oss i ett läge där vi måste bestämma oss för om vi ska lägga ner ambitionen att ha många förbundsmedlemmar i yrkesverksam ålder i partiet, och i förlängningen facklig representation på partiinterna och offentliga uppdrag. Gör vi inget så faller de delar i samverkan som beror av det.

Vi vill gärna att vi väljer den andra vägen. Vi tror på idén att fackföreningsrörelsen arbetar inom partiet och inte endast försöker påverka utifrån. Men om vi ska kunna fortsätta med det krävs ett omfattande arbete.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att uppdraga åt styrelsen att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift,
- 02 att uppmana medlemsförbunden att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift samt
- 03 att uppdraga åt styrelsen att utveckla arbetssätt för samverkan förbunden emellan avseende metoder, mål och måluppföljning för medlemsvärvningen till Socialdemokraterna.

17.9

En facklig-politisk samverkan i upplösning

Pappersindustriarbetareförbundet avd 68 Hallstavik, Hotell- och restaurangfacket avd 02 Stockholm-Gotland

LO och förbunden har samverkat med Socialdemokraterna sedan urminnes tider. Samverkan har varit unikt framgångsrik och genererat mycket nytta för medlemmarna. Den har gett en stark representation för arbetarklassen och de fackliga intressena i de politiska församlingarna och resulterat i en politik som gynnar arbetarklassen. Under många decennier har den varit vårt viktigaste verktyg för att påverka politiska beslut till gagn för medlemmarna.

Samverkan har förändrats med tiden. Vi har inte kvar kollektivanslutningen eller politiska val i fackföreningarna. Många förbund har slutat ge ekonomiskt stöd till partiet. På dessa områden går det inte att vända utvecklingen även om man skulle vilja det, men det finns andra delar som ännu kan räddas.

LO har vissa uppgifter, vi i förbunden andra. Om en av oss inte gör sitt jobb kan inte heller den andre göra sitt. Ett framgångsrikt arbete förutsätter att båda bär sin del av ansvaret.

LO ansvarar för samordning centralt, regionalt och lokalt. LO, liksom förbunden, stödjer

Socialdemokraterna under valrörelser. LO ansvarar för att den fackliga representationen i partiet lokalt och regionalt fungerar med fackliga ledare, fackliga utskott och LO-fackliga S-föreningar i kommunerna. LO samordnar också avdelningarnas påverkan på partiets politik och håller ihop arbetet för att LO-fackligt aktiva ska ta plats i de politiska församlingarna.

Vi i förbund och avdelningar är de som har medlemmarna och de förtroendevalda. Avdelningar ansvarar för att det pratas politik i klubbar/sektioner, på kurser, representantskap och i styrelser. Det är där det politiska engagemanget ska legitimeras, väckas och odlas. Det är avdelningar som rekryterar till facklig-politiska utbildningar. Det är avdelningar som ansvarar för att medlemmar rekryteras till deras fackliga S-föreningar och att föreningarna hålls i gång. Förbund och avdelningar har också en viktig uppgift i att formulera förslag till politiken baserade på den egna medlemskårens intressen.

Prestationerna av LO och förbunden på central och regional nivå varierar, men det mesta görs förmodligen i någon mån. En sak sticker dock ut: medlemsvärningen till avdelningarnas S-föreningar och de LO-fackliga S-föreningarna i kommunerna. LO kan värva de relativt få som finns i deras verksamhet, men det är marginellt. Det är bara avdelningar och deras sektioner och klubbar som kan värva medlemmar. Om vår del av landet inte är unik så har vi stora problem på det här området.

Ett par exempel från Stockholmsregionen:

- Från 1991 till 2022 har antalet medlemskap i avdelningarnas egna S-föreningar, inklusive arbetsplats- och branschföreningar, fallit med 75 procent. Då partiet i princip har legat still har avdelningarnas S-föreningars andel av partidistriktets medlemskap fallit med 75 procent.
- Från 2007 (då huvudmedlemskap infördes i Stockholms partidistrikt) till 2022 har antalet huvudmedlemmar i avdelningarnas S-föreningar fallit med 80 procent. Detta skedde delvis till följd av stadgeförändringar, men bristande värkning är den huvudsakliga orsaken till läget.
- Till detta kommer att 47 procent av medlemmarna i avdelningarnas S-föreningar är 65 år och äldre.

Utan LO-förbundens medlemmar i partiet faller hela samverkan. Vi kan inte besätta interna uppdrag i partiet, vi kan inte ta plats i parlamenten, vi får allt färre som vill engagera sig i valkampanjer och så vidare. Läget är med andra ord kritiskt.

Det finns säkert många orsaker till att vi inte klarar att bära ett av de mest centrala åtagandena inom den facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna. Vi vill särskilt peka på ett.

Styrningen av våra organisationer har i allt större utsträckning kommit att yttra sig i tydliga uppdrag med åtföljande siffersatta mål, från förbund till avdelning. Det finns mål för tecknade kollektivavtal, för medlemsvärkning, för kursdeltagare, startade klubbar, nya skyddsombud och mycket mer. Målen följs också upp noggrant. Det finns sällan eller aldrig några motsvarande uppdrag och mål för medlemsvärkning till Socialdemokraterna, eller egentligen någon verksamhet på det facklig-politiska området. När förtroendevalda och anställda på regional nivå fördelar sina resurser så gör de det naturligtvis för att kunna nå måltalen från förbundet. Allt annat kommer givetvis i andra hand.

Nu befinner vi oss i ett läge där vi måste bestämma oss för om vi ska lägga ner ambitionen att ha många förbundsmedlemmar i yrkesverksam ålder i partiet och i förlängningen

facklig representation på partiinterna och offentliga uppdrag. Gör vi inget så faller de delar i samverkan som beror på det.

Vi vill gärna att vi väljer den andra vägen. Vi tror på idén att fackföreningsrörelsen arbetar inom partiet och inte endast försöker påverka utifrån. Men om vi ska kunna fortsätta med det krävs ett omfattande arbete.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att uppdra åt LOs styrelse att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift samt
- 02 att uppmana medlemsförbunden att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift.

17.10

Fackligt samarbete

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Samhället har hårdnat och motsättningarna mellan olika grupperingar med rasism och fascism i släptåg blir värre. Utvecklingen är som vi ser och känner styrd av kapitalets önskan om fria marknader, demonteringar av sociala rättigheter och avregleringar.

Politiskt har utvecklingen drivits av en alltmer aggressiv höger och stötts av nyliberaler inom fler partier och ett öppet rasistiskt parti på högerkanten och nu nått så långt att det demokratiska samhälle vi känt och kunnat jobba inom hotas.

Det är nödvändigt för oss i fackföreningsrörelsen att både ställa krav på ett återupprättande av välfärden i samhället och driva visioner, frågor och krav för en bättre framtid.

För att klara av att stå emot en aggressiv invasiv höger måste vi kunna jobba för inflytande och demokrati i alla sakfrågor med alla goda krafter som står för social, politisk och ekonomisk demokrati.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att samarbeten politiskt och fackligt ska kunna ske i sakfrågor med de individer, organisationer och partier som delar fackföreningsrörelsens värderingar om ekonomisk, social och politisk demokrati.

17.11

LO och sossarna

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

LO och förbunden har samverkat med Socialdemokraterna sedan urminnes tider. Samverkan har varit unikt framgångsrik och genererat mycket nytta för medlemmarna. Den har gett en stark representation för arbetarklassen och de fackliga intressena i de politiska församlingarna och resulterat i en politik som gynnar arbetarklassen. Under många decennier har den varit vårt viktigaste verktyg för att påverka politiska beslut till gagn för medlemmarna.

Samverkan har förändrats med tiden. Vi har inte kvar kollektivanslutningen eller politiska val i fackföreningarna. Många förbund har slutat ge ekonomiskt stöd till partiet eller ge ekonomiskt stöd till Vänsterpartiet. På dessa områden är det mycket svårt att vända utvecklingen även om man skulle vilja det, men det finns andra delar som ännu kan räddas.

LO har vissa uppgifter, vi i förbunden andra. Om en av oss inte gör sitt jobb kan inte heller den andre göra sitt. Ett framgångsrikt arbete förutsätter att båda bär sin del av ansvaret.

LO ansvarar för samordning centralt, regionalt och lokalt. LO, liksom förbunden, stödjer Socialdemokraterna under valrörelser. LO ansvarar för att den fackliga representationen i partiet lokalt och regionalt fungerar med fackliga ledare, fackliga utskott och LO-fackliga S-föreningar i kommunerna. LO samordnar också avdelningarnas påverkan på partiets politik och håller ihop arbetet för att LO-fackligt aktiva ska ta plats i de politiska församlingarna.

Vi i avdelningarna och förbunden är de som har tillgång till medlemmarna och de förtroendevalda. Vi på avdelningsnivå har ansvarar för att det pratas politik i klubbar/sektioner, på kurser, representantskap och i styrelser. Det är där det politiska engagemanget ska legitimeras, väckas och odlas. Det är avdelningar som rekryterar till facklig-politiska utbildningar. Det är avdelningar som ansvarar för att medlemmar rekryteras till deras fackliga S-föreningar och att föreningarna hålls i gång. Förbund och avdelningar har också en viktig uppgift i att formulera förslag till politiken baserade på den egna medlemskårens intressen.

Prestationerna av LO och förbunden på central och regional nivå varierar. En sak sticker dock ut, medlemsvärvningen till avdelningarnas S-föreningar och de LO-fackliga S-föreningarna i kommunerna. LO kan värva de relativt få som finns i deras verksamhet, men det är marginellt. Det är bara avdelningar och deras sektioner och klubbar som kan värva medlemmar. Om vår del av landet inte är unik så har vi stora problem på det här området.

Ett par exempel från Stockholmsregionen:

- Från 1991 till 2022 har antalet medlemskap i avdelningarnas egna S-föreningar, inklusive arbetsplats- och branschföreningar, fallit med 75 procent. Då partiet i princip har legat still har avdelningarnas S-föreningars andel av partidistriktets medlemskap fallit med 75 procent.
- Från 2007 (då huvudmedlemskap infördes i Stockholms partidistrikt) till 2022 har antalet huvudmedlemmar i avdelningarnas S-föreningar fallit med 80 procent. Detta skedde delvis till följd av stadgeförändringar, men bristande värvning är den huvudsakliga orsaken till läget.
- Till detta kommer att 47 procent av medlemmarna i avdelningarnas S-föreningar är 65 år eller äldre.

Utan LO-medlemmar i partiet faller hela samverkan. Vi kan inte besätta interna uppdrag i partiet, vi kan inte ta plats i parlamenten, vi får allt färre som vill engagera sig i valkampanjer och så vidare. Läget är med andra ord kritiskt.

Det finns säkert många orsaker till att vi inte klarar att bära ett av de mest centrala åtagandena inom den facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna. Vi vill särskilt peka på ett. Styrningen av våra organisationer har i allt större utsträckning kommit att yttra sig i tydliga uppdrag med åtföljande siffersatta mål, från förbund till avdelning. Det finns mål för tecknade kollektivavtal, för medlemsvärvning, för kursdeltagare, startade klubbar, nya skyddsombud och mycket mer. Målen följs också upp noggrant. Dock finns det sällan eller aldrig några motsvarande uppdrag och mål för medlemsvärvning till Socialdemokraterna, eller egentligen någon verksamhet på det facklig-politiska området. När förtroendevalda och anställda på regional nivå fördelar sina resurser så gör de det naturligtvis för att kunna nå måltalen från förbundet. Allt annat kommer givetvis i andra hand.

Nu befinner vi oss i ett läge där vi måste bestämma oss för om vi ska lägga ner ambitio-

nen att ha många förbundsmedlemmar i yrkesverksam ålder i partiet och i förlängningen facklig representation på partiinterna och offentliga uppdrag. Gör vi inget så faller de delar i samverkan som är beroende av det.

Vi vill gärna att vi väljer den andra vägen. Vi tror på idén att fackföreningsrörelsen arbetar inom partiet och inte endast försöker påverka utifrån. Men om vi ska kunna fortsätta med det krävs ett omfattande och hårt arbete.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att uppdra åt styrelsen att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift,
- 02 att uppmana medlemsförbunden att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift,
- 03 att LO-distrikten samt LO-facken i kommunerna ska bli mer kampanjorganisation och värva medlemmar till facken och Socialdemokraterna,
- 04 att uppdra åt styrelsen att utveckla arbetssätt för samverkan förbunden emellan avseende metoder, mål och måluppföljning för medlemsvärvningen till Socialdemokraterna samt
- 05 att säkerställa återväxten i arbetarrörelsen genom att rekrytera medlemmar till det socialdemokratiska arbetarepartiet.

Utlåtande motionerna 17.8–17.11

17.8

- 01 att uppdra åt styrelsen att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift,
- 02 att uppmana medlemsförbunden att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift samt
- 03 att uppdra åt styrelsen att utveckla arbetssätt för samverkan förbunden emellan avseende metoder, mål och måluppföljning för medlemsvärvningen till Socialdemokraterna.

17.9

- 01 att uppdra åt LOs styrelse att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift samt
- 02 att uppmana medlemsförbunden att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift.

17.10

- 01 att samarbeten politiskt och fackligt ska kunna ske i sakfrågor med de individer, organisationer och partier som delar fackföreningsrörelsens värderingar om ekonomisk, social och politisk demokrati.

17.11

- 01 *att* uppdra åt styrelsen att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift,
- 02 *att* uppmana medlemsförbunden att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift,
- 03 *att* LO-distrikten samt LO-facken i kommunerna ska bli mer kampanjorganisation och värva medlemmar till facken och Socialdemokraterna,
- 04 *att* uppdra åt styrelsen att utveckla arbetssätt för samverkan förbunden emellan avseende metoder, mål och måluppföljning för medlemsvärvningen till Socialdemokraterna samt
- 05 *att* säkerställa återväxten i arbetarrörelsen genom att rekrytera medlemmar till det socialdemokratiska arbetarepartiet.

I motion 17.11 femte att-satsen yrkar motionären på att säkerställa återväxten i arbetarrörelsen genom att rekrytera medlemmar till det Socialdemokratiska arbetarepartiet.

LOs styrelse håller med om att LO och LO-förbunden behöver säkerhetsställa återväxten genom att rekrytera medlemmar, både till LO-förbunden men också att få LO-förbundens medlemmar och förtroendevalda att bli medlemmar i det Socialdemokratiska arbetarepartiet. Medlemsvärvning och organisering är avgörande för LO och LO-förbundens framtid.

I motionerna 17.8, 17.9 och 17.11 första att-satserna yrkar motionärerna att uppdra åt styrelsen att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift, samt i motion 17.8, 17.9 och 17.11 andra att-satserna yrkar motionärerna att uppmana medlemsförbunden att göra rekrytering av medlemmar till Socialdemokraterna till en prioriterad uppgift samt i motion 17.8 tredje att-satsen och i 17.11 fjärde att-satsen yrkar motionärerna att uppdra åt styrelsen att utveckla arbetssätt för samverkan förbunden emellan avseende metoder, mål och måluppföljning för medlemsvärvningen till Socialdemokraterna.

LOs styrelse anser, som motionären, att det är viktigt att ha LO-förbundsmedlemmar och fackligt förtroendevalda som medlemmar och även aktiva i Socialdemokraterna. Den fackliga organiseringen handlar om att få in, och aktivera, arbetare så att de blir en aktiv del i fackförbunden. Vi vet av erfarenhet att organiserade arbetare är mer benägna att ta steget till att även organisera sig i det Socialdemokratiska arbetarepartiet. LO och LO-förbunden arbetar ständigt för att underlätta, uppmuntra och stödja medlemmar till att bli politiskt aktiva i Socialdemokraterna. Den fackliga bildnings- och utbildningsverksamheten är en del i att rusta medlemmar och fackligt förtroendevalda. Det är med bildning och utbildning som vi får medlemmar och fackligt förtroendevalda att ta plats i den fackliga verksamheten men också att ta steget att åta sig politiska uppdrag.

LOs styrelse håller med motionären om att LOs medlemsförbund har en viktig roll att spela för att få sina medlemmar och fackligt förtroendevalda att också bli medlemmar och aktivera sig i Socialdemokraterna. LO-förbunden har som prioriterad uppgift att få medlemmar och fackligt förtroendevalda att ta plats i Socialdemokraterna. Ett etablerat sätt är exempelvis att vi på LO-sidan organiserar oss genom att bilda och driva fackliga socialdemokratiska föreningar, S-föreningar. En facklig S-förening är en socialdemokratisk förening som består av medlemmar från ett eller flera LO-förbundsavdelningar, eller motsvarande. Syftet med en facklig S-förening är att främja den facklig-politiska samverkan mellan Socialdemokraterna och LO samt att påverka partiets politik i frågor som rör arbetstagarnas intressen. En facklig S-förening kan till exempel anordna studiecirklar, seminarier, kampanjer och sociala aktiviteter för sina medlemmar. En facklig S-förening är också en del av den socialdemokratiska organisationen och har rätt att delta i partiets interna beslutsprocesser.

I motion 17.10 yrkar motionären att samarbeten politiskt och fackligt ska kunna ske i sakfrågor med de individer, organisationer och partier som delar fackföreningsrörelsens värderingar om ekonomisk, social och politisk demokrati.

LOs styrelse delar motionärens uppfattning om att LO och LO-förbunden ska hitta vägar för att driva på för att förbättra arbets- och livsvillkoren för arbetare. LO och LO-förbunden har en stark och djupt rotad samverkan med Socialdemokraterna. Det är genom den samverkan som LO och LO-förbunden lyckats genomdriva politik som gynnar arbetare. LOs styrelse vill även peka på att LO har samarbete med ABF och Unga Örnar om studie- och skolverksamhet. LO är även en del av den internationella fackliga rörelsen och samarbetar med fackliga organisationer och politiska partier i andra länder och regioner, såsom Europeiska fackliga samorganisationen (EFS) och Europeiska socialdemokratiska partiet (PES).

I motion 17.11 tredje att-satsen yrkar motionären att LO-distrikten samt LO-facken i kommunerna ska bli mer kampanjorganisation och värva medlemmar till facken och Socialdemokraterna.

LOs styrelse håller med om att det är avgörande för LO och LO-förbundens framtid att fler arbetare blir medlemmar i LO-förbunden och att förbundens medlemmar och fackligt förtroendevalda engagerar sig parti-politiskt i Socialdemokraterna. LOs styrelse tar tillfället att lyfta LO-facken i kommunernas roll i det fackliga organiseringspusslet. Ett LO-fack är en lokal organisation bestående av medlemmar från olika LO-förbund. Deras syfte är bland annat att främja tvärfacklig gemenskap och nätverk mellan olika yrken och branscher, påverka den lokala politiken och opinionsbilda kring frågor som rör arbetsmarknad, välfärd och demokrati. LO-facken ska också öka medvetenheten om vikten av kollektivavtal och värdet av ett fackligt medlemskap samt stödja fackförbundens värvnings- och organiseringsarbete. LO och LO-förbunden har satt färdriktningen att få fler fackligt förtroendevalda att ta plats i LO-facken. Det här utvecklingsarbetet är en grannliga uppgift som är viktig i organiseringsarbetet. Att göra om LO-facken till mer kampanjorganisationer är att ta steg ifrån att organisera vilket LOs styrelse inte anser är en bra väg att vandra.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionen 17.11 (att-sats 5),

att anse motionerna 17.8, 17.9, 17.11 (att-sats 1), 17.11 (att-sats 2), 17.11 (att-sats 4) besvarade samt

att avslå motionerna 17.10, 17.11 (att-sats 3).

17.12

Mer facklig-politisk samverkan för att stärka arbetarnas röster i politiken

Handelsanställdas förbund

Arbetarrörelsen och våra fackliga rättigheter är under attack! Sedan en tid tillbaka har de traditionella högerpartierna och Timbro kroat arm med de mer högerextrema krafterna, i form av SD, i arbetet med att försvaga fackföreningsrörelsens inflytande på samhället och politiken. Detta med det uttalade målet ”att göra förstamajtågen kortare” nästa år. Bland annat attackerar man vår facklig-politiska samverkan och vår möjlighet att som demokratiska organisationer själva få bestämma hur vi ser till att få en politik för vanligt folk – Sveriges arbetare.

Den facklig-politiska samverkan är minst lika viktig för att den vardag som vi arbetare möter varje dag på jobbet och i samhället ska hamna på den politiska dagordningen, som den

var när vi valde att bilda det socialdemokratiska arbetarepartiet för snart 135 år sedan. Och svaret på högerens attacker måste såklart vara att vi organiserar oss, stärker den facklig-politiska samverkan och visar att vi är starka tillsammans. Vi vill därför att LO tillsammans med förbunden arbetar fram en tydlig plan för hur den facklig-politiska samverkan kan stärkas i hela organisationen, från fackavdelningar och LO-fack i kommunerna till den nationella nivån. Vi måste fortsätta trampa upp stigarna mellan de lokala fack- och LO-expeditionerna och partilokalerna runt om i hela landet.

Vi måste också öka kunskapen kring vikten och resultaten av den facklig-politiska samverkan. Många av de saker vi tar för givet på jobbet och i vardagen är resultaten av denna tydliga samverkan mellan arbetarrörelsens fackliga och politiska grenar. Det är också genom denna särskilda och nära facklig-politiska samverkan som vi kan fortsätta se till att stärka arbetarnas röster i politiken och se till att fler LO-medlemmar tar plats i de politiska församlingarna. Men för att skapa en legitimitet och förståelse för denna samverkan behöver vi se till att folkbilda brett om varför vi har den och se till att medlemmar och förtroendevalda blir idébärare av den. Därför behöver också detta integreras i våra fackliga utbildningar. En annan viktig målgrupp som idébärare är alla de som är anställda inom LO och LO-förbunden, och därför behövs också en kontinuerlig kompetensutveckling i frågor som rör den facklig-politiska samverkan och arbetarrörelsens värderingar.

Det är såklart också viktigt att ett arbetareparti består av just arbetare. Här har vi en viktig uppgift att fylla som dörröppnare in i det Socialdemokratiska arbetarepartiet. För att se till att fler LO-medlemmar också väljer att organisera sig politiskt behöver vi se till att de får frågan. Ett bra forum för det är våra utbildningar för medlemmar och förtroendevalda. Likaså behöver vi se till att snabbt bjuda in de som gått de fördjupande utbildningarna gällande facket och politiken till aktiviteter tillsammans med partiet för att fånga upp även deras politiska engagemang.

Vi är övertygade om att vi genom mer facklig-politisk samverkan kan ta kampen mot högerpartierna, Timbro och SD och se till att vi får en regering och en politik för vanligt folk igen redan till valet 2026!

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att LO tidigt under kongressperioden tillsammans med förbunden tar fram en plan för hur den facklig-politiska samverkan ska stärkas i samtliga organisationsled, både kortsiktigt inför valet 2026 men också mer långsiktigt för att arbetarnas röster i politiken ska bli starkare,
- 02 att LO tar fram en tydlig kommunikationsplan kring hur man tillsammans med förbunden ska kommunicera vikten av facklig-politisk samverkan samt dess betydelse för en politik för Sveriges arbetare,
- 03 att LO tillsammans med förbunden folkbildar kring vikten och betydelsen av facklig-politisk samverkan (behandlas under dagordningspunkt 13.e),
- 04 att vikten av och varför vi har facklig-politisk samverkan integreras i samtliga utbildningar för medlemmar och förtroendevalda (behandlas under dagordningspunkt 13.e),
- 05 att LO ser till att alla som gått/går Maktutbildningen får en inbjudan till en lokal/regional träff där de sedan inbjuds till att bli medlemmar och aktivera sig i Socialdemokraterna,
- 06 att frågan om att bli medlem i Socialdemokraterna läggs in som en naturlig del i det

fackliga utbildningssystemet för medlemmar och förtroendevalda (behandlas under dagordningspunkt 13.e) samt

- 07 att LO tillsammans med förbunden tar fram en plan för kontinuerlig kompetensutveckling för anställda inom LO och fackförbunden i frågor som rör facklig-politisk samverkan och arbetarrörelsen värderingar.

Utlåtande motion 17.12 (att-sats 1, 2, 5, 7)

17.12

- 01 att LO tidigt under kongressperioden tillsammans med förbunden tar fram en plan för hur den facklig-politiska samverkan ska stärkas i samtliga organisationsled, både kortsiktigt inför valet 2026 men också mer långsiktigt för att arbetarnas röster i politiken ska bli starkare,
- 02 att LO tar fram en tydlig kommunikationsplan kring hur man tillsammans med förbunden ska kommunicera vikten av facklig-politisk samverkan samt dess betydelse för en politik för Sveriges arbetare,
- 05 att LO ser till att alla som gått/går Maktutbildningen får en inbjudan till en lokal/regional träff där de sedan inbjuds till att bli medlemmar och aktivera sig i Socialdemokraterna samt
- 07 att LO tillsammans med förbunden tar fram en plan för kontinuerlig kompetensutveckling för anställda inom LO och fackförbunden i frågor som rör facklig-politisk samverkan och arbetarrörelsen värderingar.

I motion 17.12 första och andra att-satserna yrkar motionären att LO tidigt under kongressperioden, tillsammans med förbunden, tar fram en plan för hur den facklig-politiska samverkan ska stärkas i samtliga organisationsled, både kortsiktigt inför valet 2026 men också mer långsiktigt för att arbetarnas röster i politiken ska bli starkare samt att LO tar fram en tydlig kommunikationsplan kring hur man tillsammans med förbunden ska kommunicera vikten av facklig-politisk samverkan samt dess betydelse för en politik för Sveriges arbetare.

LOs styrelse håller med motionären om att ha en plan för hur den facklig-politiska samverkan ska stärkas i samtliga organisationsled samt även vikten av att kommunicera facklig-politisk samverkan och dess betydelse för en politik för Sveriges arbetare.

En enig LO-styrelse fattade 2019 beslut om en facklig-politisk utvecklingsplan som sträcker sig över perioden 2019–2026. Syftet med planen är att öka samverkan regionalt och lokalt, tydliggöra att samverkan ska bygga på ömsesidighet med Socialdemokraterna. Då krävs också en tydlighet med vad fackföreningsrörelsen vill och betona att organisationsarbetet är helt avgörande för att få inflytande och kunna påverka politikens utformning.

I motion 17.12 femte att-satsen yrkar motionären att LO ser till att alla som gått/går LOs Maktutbildning får en inbjudan till en lokal/regional träff där de sedan inbjuds till att bli medlemmar och aktivera sig i Socialdemokraterna.

LOs styrelse tycker det är positivt att försöka hitta vägar för att få LO-förbundens medlemmar och förtroendevalda att ta plats i politiken. De som genomgår LOs Maktutbildning får både kunskap och verktyg för att ytterligare ta steget att organisera sig både fackligt och politiskt. Varje förbund har en relativt omfattande studieverksamhet och deltar också i LOs tvärfackliga utbildningssystem. En stor del i detta är att bilda- och utbilda i de ideologiska grunderna som den fackliga rörelsen vilar på. Facklig-politisk samverkan är en bäran-

de del i hela den facklig-politiska skolningen. Förbunden med sina avdelningar, eller motsvarande, gör sitt yttersta för att få medlemmar och fackligt förtroendevalda som genomgått facklig-politiska utbildningar att både bli medlemmar och engagera sig politiskt i Socialdemokraterna.

I motion 17.12 sjunde att-satsen yrkar motionären att LO tillsammans med förbunden tar fram en plan för kontinuerlig kompetensutveckling för anställda inom LO och fackförbunden i frågor som rör facklig-politisk samverkan och arbetarrörelsens värderingar.

LOs styrelse håller med om att anställda inom LO och LO-förbunden bör få kontinuerlig kompetensutveckling i frågor som rör facklig-politisk samverkan och arbetarrörelsens värderingar. Däremot hör kompetensutveckling av de anställda till den anställande organisationen. Det är arbetsgivaren som har ansvaret för att kompetensutveckla sin personal. LO och LO-förbunden samarbetar sedan länge kring kompetensutvecklingsfrågorna, bland annat genom Runö Folkhögskola & Utvecklingscentrum. Runö har i uppdrag att anordna personalutbildningar som inriktas emot att stödja LO, LOs förbund och a-kassor. De erbjuder skräddarsydda utbildningar, både korta och långa, som är specifikt utformade för organisationens behov.

En av de centrala personalutbildningarna som LO och LO-förbundens blivande, och redan anställda ombudsmän, genomgår är LOs Ombudsmannautbildning. Utbildningen är en processutbildning som består av fyra huvudområden: värdegrund och ideologi, organisation, ledarskap samt ombudsmannarollen.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 17.12 (att-sats 1), 17.12 (att-sats 2) samt

att avslå motionerna 17.12 (att-sats 5), 17.12 (att-sats 7).

17.c Politisk påverkan

17.13

LO i en ny tid - politisk strejk som svar på arbetarfientliga attacker

Byggnadsarbetareförbundet region Stockholm-Gotland

Vi utsätts dagligen av arbetsfientliga attacker. Vi har flertalet gånger låtit oss nedslås och inte stått upp för våra intressen. Som exempel var det ett misstag att ge efter för högerns och socialdemokratins utpressning av långtgående försämringar i arbetsrätten. Vi skulle ha genomfört en politisk strejk mot ändringarna i LAS. Nu ser vi resultatet av kapitulationen med oseriösa uppsägningar och ett totalt katastrofalt misslyckande för omställningsstudiestödet.

Vi inom LO kan bedriva en kraftfull oppositionspolitik om vi vill. Vi måste föra en oppositionspolitik som försvarar arbetarnas intressen. Bort med ängsligheten i fackföreningsrörelsen. Vi har varit för svaga och passiva, från LOs ledning till förbunden. Vi måste börja prata klartext. För att detta ska bli verkningsfullt behöver vi mobilisera medlemmarna bakom kraven. Vi arbetare behöver samlas för att rösta med våra fötter, gå ut på gator och torg, tömma arbetsplatserna och gå ut i politisk strejk som ett nödvändigt svar på de arbetsfientliga attackerna.

För att detta ska lyckas behöver den samlade arbetarrörelsen lyssna till sina egna intressen. Vi behöver ställa oss frågan, vilka är det som bromsar? Våra representanter i Socialdemokraternas verkställande utskott låter sig tas som gisslan för en socialdemokratisk högerpolitik och förblir osynliga i debatten. Syftet kan inte vara annat än att förbereda ett framtida socialdemokratiskt regeringsinnehav. Det sker hela tiden en anpassning till vad som gynnar högern inom socialdemokratin. Trianguleringen hos Socialdemokraterna är ett politiskt dödgräveri. I stället för radikala progressiva reformer och ett försvar av en arbetarpolitik, så står vi tandlösa inför angreppen på a-kassan, angreppen på studieförbunden, friskolornas gödning av segregation och gängkriminalitet och skattesänkningar för de rika.

Vi måste ha en fackförening som vågar stå upp för arbetarrörelsens värderingar om jämlikhet, rättvisa och solidaritet, i praktisk handling. LO befinner sig i en ny tid som kräver politisk handlingskraft och mobilisering av medlemmarna.

Vi föreslår att kongressen beslutar

01 att LO med dess kongress uttalar sig för att använda politisk strejk som svar på arbetsfientliga attacker.

Utlåtande motion 17.13

17.13

01 **att** LO med dess kongress uttalar sig för att använda politisk strejk som svar på arbetsfientliga attacker.

LOs styrelse delar motionärens problembeskrivningar i frågan. Den svenska modellen bygger på att arbetsmarknadens parter får stor autonomi att själva reglera vilka villkor som ska gälla på den svenska arbetsmarknaden, utan inblandning från politiken. Reglering av löner och anställningsvillkor genom kollektivavtal har vuxit fram i förhandling och kompromiss med arbetsgivarparten under lång tid. För att modellen ska kunna fungera krävs också att staten har förtroende för parterna och avhåller sig från ingripanden.

När lagstiftaren ändå väljer att använda lagstiftning som medel för att påverka parterna, rubbar det balansen på arbetsmarknaden och på lång sikt riskerar det att radera förtroendet till och mellan parterna. LO-styrelsen anser därför att det är fackföreningsrörelsens uppdrag att på bästa sätt värna modellen och parternas autonomi genom att avvärja sådana lagstiftningsförslag.

Vilken metod som är bäst lämpad för detta måste avgöras från fall till fall och går inte att bestämma på förhand.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att avslå motionen 17.13.

17.14

Hata SD

Kommunalarbetareförbundet avd Stockholms län

För att vi ska hålla oss relevanta i politiska forum och allmänt i samhället så krävs det att vi är många, det vet vi. Vi behöver en hög organisationsgrad men vi behöver också aktiva medlemmar som kämpar för våra rättigheter på arbetsplatsen och i samhället. Samhället blir mer och mer splittrat och vi måste ta ett gemensamt ansvar för att hindra detta. Vi måste få folket att enas bakom röda fanor och för arbetarklassen.

Vi föreslår att kongressen beslutar

01 **att** LO måste ha en mer konsekvent och intensifierad strategi grundad i en facklig anti-rasism mot SD och fascism,

02 **att** LO måste angripa SD och högern med våra solidariska och fackliga värderingar samt driva arbetarrörelsens politiska frågor i större utsträckning samt

03 **att** LO i större utsträckning skapar debatten och sätter den politiska agendan.

Utlåtande motion 17.14

17.14

- 01 *att* LO måste ha en mer konsekvent och intensifierad strategi grundad i en facklig antirasism mot SD och fascism,
- 02 *att* LO måste angripa SD och högern med våra solidariska och fackliga värderingar samt driva arbetarrörelsens politiska frågor i större utsträckning samt
- 03 *att* LO i större utsträckning skapar debatten och sätter den politiska agendan.

I motionens första att-sats yrkar motionären på att LO måste ha en mer konsekvent och intensifierad strategi grundad i en facklig antirasism mot Sverigedemokraterna och fascism.

LOs styrelse håller med motionären om att LO och LO-förbunden ska ha ett arbete för facklig antirasism. Utgångspunkten är att rasismen ligger värderingsmässigt långt ifrån LO och LO-förbundens värderingar, vilka bygger på allas lika värde och rätt på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati präglad av jämlikhet och en feministisk grundsyn. Rasism är ett begrepp som används för att beskriva när människor delas upp i grupper och behandlas olika baserat på exempelvis hudfärg, religion, etnicitet eller kultur. Rasism bygger på fördomar och stereotypa tankar om hur vissa människor och grupper är eller bör vara. Rasism leder ofta till diskriminering, förtryck och våld mot de grupper som anses vara lägre rankade eller mindre värda.

Sverigedemokraterna är ett nationalistiskt och invandringskritiskt parti och är dessutom näst största parti i riksdagen. De har en officiell ideologi som bygger på socialkonservatism, nationalism och populism, men de har också en inofficiell och en vildvuxen ideologi som präglas av rasism, antisemitism och islamofobi.

LOs styrelse ser att LO och LO-förbunden ska bilda och utbilda i vad rasism är, inte driva särskilt emot Sverigedemokraterna. Utgångspunkt för resonemanget är att LOs styrelse ser det som mer strategiskt att vi driver på för att öka kunskapen och medvetenheten om rasismens olika former och hur den påverkar arbetslivet och samhället. Det är därför LO på uppdrag av LO-förbunden tagit fram utbildningen Om rasism.

Utbildningen tar bland annat upp rasismens historia och ideologi, uttryck och konsekvenser, motstånd och motkrafter samt rasismens utmaningar och möjligheter. Denna finns tillgänglig för LO-förbundens medlemmar och förtroendevalda samt anställda.

I motionens andra att-sats yrkar motionären på att LO måste angripa Sverigedemokraterna och högern med våra solidariska och fackliga värderingar samt driva arbetarrörelsens politiska frågor i större utsträckning.

LOs styrelse håller med motionären om att LO och LO-förbundens vapen mot Sverigedemokraterna och den samlade högern är just de fackliga värderingarna.

LO och LO-förbundens fackliga värderingar bygger på solidaritet, demokrati, rättvisa och frihet. Dessa värderingar uttrycks i LO och LO-förbundens verksamhet och relationer med, medlemmar, arbetsgivare och samhället. Värderingarna är också kopplade till den politiska ideologin och visionen om ett bättre samhälle för alla arbetstagare. LOs styrelse vill peka på den ideologiska bildning- och utbildningsverksamheten som LO och LO-förbunden har gemensamt i LOs kunskapssystem. Utbildningarna syftar till att stärka och vidareutveckla de förtroendevaldas kunskaper, färdigheter och värderingar. Det vi behöver göra är att få fler att bli medlemmar i LO-förbunden, se till att organisera arbetarna på arbetsplatserna, få fler att åta sig fackliga förtroendeuppdrag, öka antalet medlemmar och förtroendevalda som deltar i den fackliga bildning- och utbildningsverksamheten. Det är en del i LO och LO-förbundens sätt att angripa den samlade högern med Sverigedemokraterna i spetsen.

I motionens tredje att-sats yrkar motionären att LO i större utsträckning skapar debatten och sätter den politiska agendan.

LOs styrelse har samma uppfattning som motionären i att det är centralt att vara den organisation som skapar debatten och sätter den politiska agendan. LO är en viktig och inflytelserik organisation som har bidragit till att forma den politiska debatten och agendan i Sverige under många år. LO och LO-förbunden har ett brett nätverk av medlemmar, förtroendevalda, experter och samarbetspartners som ger LO legitimitet, kunskap och resurser. Som organisation har LO en tydlig vision och agenda för att främja arbetstagarnas intressen och rättigheter samt för att bidra till ett mer jämlikt, hållbart och solidariskt samhälle. LO och LO-förbundens största resurs för att både skapa debatt och sätta den politiska agendan är att mobilisera medlemmar och allmänheten genom att sprida information, opinionsmaterial och kampanjer.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 17.14 (att-sats 2), 17.14 (att-sats 3) samt

att avslå motionen 17.14 (att-sats 1).

17.15

Ett starkt kulturliv förutsätter en modern upphovsrätt

Musikerförbundet

De senaste decennierna har vi i Sverige förändrat vår konsumtion av musik drastiskt. Från att ha gått från LP och kassetband till CD och mp3or. I dag står streamad musik för 90 procent av all musikkonsumtion i Sverige. Den stora fördelen med streamad musik är att piratkopieringen har minskat och att det finns större tillgänglighet. Nackdelen är dock att låtskrivare/upphovspersoner får minimalt betalt för sina verk, musiker får i nuläget inte någon ersättning alls från digitala plattformar som Spotify, samt att det i dag inte finns någon som har möjlighet att granska om utbetalningarna är korrekta.

Oavvislig ersättningsrätt

Trots att mer än 90 procent av all musikkonsumtion i dag består av streaming finns det fortfarande ingen lagstadgad rätt till ersättning för artister och musiker i samband med att deras verk strömmas genom digitala kanaler som exempelvis Spotify och Youtube. En låt som en musiker har varit med på kan spelas oändligt många gånger på exempelvis Spotify, Apple Music eller liknande "on-demand-tjänster" utan att generera någon som helst ersättning till musikern. Ersättningen går i stället till skivbolaget. Möjligheten för artister och musiker att få ersättning via streaming i dag grundas i stort på hur stark förhandlingsposition de har i förhållande till musikbolagen. Styrkeförhållanden i förhandlingar mellan å ena sidan stora globala aktörer som musikbolag och streamingtjänster och å andra sidan enskilda musiker och artister är i dag väldigt ojämlika. Musikernas fackliga organisationer behöver ytterligare verktyg för att kunna förhandla om en mer rättvis fördelning.

Det bör av denna anledning införas en garanterad rätt till ersättning till artister och musiker när deras prestationer spelas via streamingtjänster. Denna ersättning ska komma ovanpå befintliga kontrakt. Det betyder att utövande musiker skulle ha rätt till ytterligare ersättning om deras låt spelas på streamingtjänster, även om de överlåtit sina rättigheter till ett skivbolag mot en engångsersättning. Ersättningen ska vara oavvislig (det vill säga den ska inte gå att förhandla bort individuellt) och vara föremål för insamling via utövares kollektiva förvaltningsorganisationer, vilket i Sveriges fall är SAMI.

EUs nya upphovsrättsdirektiv, som just nu håller på att implementeras i svensk lagstiftning, syftar till att underlätta en gemensam inre marknad för digital användning av upphovsrättsligt skyddat material. Även om det inte finns någon direkt reglering med i direktivet om en oavvislig ersättningsrätt så finns det möjlighet för svenska staten att införa en sådan. Enligt artikel 18 i direktivet har Sverige en skyldighet att säkerställa att upphovspersoner och utövande konstnärer "har lämplig och proportionerlig ersättning". Här finns det en öppning för svenska staten att säkerställa en mer rättvis fördelning av intäkterna från streamingtjänster.

Transparens och granskning

Enligt svensk lag har rättighetshavare på musikområdet rätt till ersättning när deras alster används i olika sammanhang. Den digitala revolutionen i allmänhet, och streaming i synnerhet, har lett till enorma mängder data som underlag vid utbetalningar för dessa ersättningar. Miljarder datahändelser genereras varje månad vilket i sin tur ska analyseras och användas

som beräkningsunderlag vid utbetalningar av royalties till "musikkonstnärer" som artister och låtskrivare etcetera.

Det har blivit sådana mängder att det inte längre går att granska datan manuellt. Ingen vet med säkerhet hur korrekta dessa utbetalningar är eftersom ingen ännu granskat dessa väldiga datavolymer. Ofta anlitas externa it-företag på billigare marknader utanför Sveriges gränser, som bearbetar datan för underlag till royaltyutbetalning. Det finns inte heller någon samordning i beräkningar eller en översyn av data som samlas ihop.

Den statliga myndighet som har tillsynsansvar över upphovsrätten är Patent och Registreringsverket (PRV). De genomför inga kvalitetsgranskningar där datan uppstår eller granskningar i mellanleden på hur beräkningarna sker eller uppföljningar på att datan analyseras på ett sätt som gör att rättighetshavarna får den ersättning som de enligt lag och avtal har rätt till. Det gör i sin tur att det i dag inte finns någon som vet om lagen och avtalen följs, om upphovsrättsinnehavarna får den ersättning de har rätt till. Det är upp till varje skivbolag, distributör, streamingtjänst, musikförlag, upphovsrättssällskap eller annan leverantör att analysera och bearbeta den enorma mängd data som genereras dagligen och kontrollmyndigheten har inga möjligheter att följa upp om beräkningarna stämmer.

Politiken har genom upphovsrättslagstiftningen beslutat att musikskaparna ska få betalt när deras prestationer används. Men sedan dess har musikbranschen utvecklats så att de globala bolagen, exempelvis via Spotify, bygger upp affärsmodeller och gigantiska system som inte är transparenta. De verktyg som politiken har givit oss fungerar inte längre fullt ut. Det är mycket stora ekonomiska belopp som flödar genom dessa dataströmmar och det är svårt att kontrollera att pengarna hamnar där de hör hemma. Det är en ekonomisk rättvisefråga för såväl musikskapare som andra rättighetshavare, och för samhället som riskerar att gå miste om skatteintäkter.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att LO verkar för att svenska staten införlivar en oavvislig ersättningsrätt för artister och musiker från digitala plattformar som exempelvis. Spotify,
- 02 att LO verkar för att svenska staten (exempelvis genom PRV) bevakar och säkerställer att den bakomliggande datan är korrekt så att insamlade medel fördelas till rätt rättighetshavare samt
- 03 att LO ställer sig bakom principen att musiker och andra uphovspersoner ska tillförsäkras en skälig del av de ekonomiska värden som deras arbete genererar.

Utlåtande motion 17.15

17.15

- 01 *att* LO verkar för att svenska staten införlivar en oavvislig ersättningsrätt för artister och musiker från digitala plattformar som exempelvis. Spotify,
- 02 *att* LO verkar för att svenska staten (exempelvis genom PRV) bevakar och säkerställer att den bakomliggande datan är korrekt så att insamlade medel fördelas till rätt rättighetshavare samt
- 03 *att* LO ställer sig bakom principen att musiker och andra upphovspersoner ska tillförsäkras en skälig del av de ekonomiska värden som deras arbete genererar.

Motionären tar upp en viktig fråga som alltför ofta försumrats i diskussionen om rättvisa löner, musikers och andra kulturarbetares rätt att få skälig ersättning för sitt arbete. Som motionären påpekar har låtskrivare och upphovspersoner fått det allt svårare att få en rimlig ersättning för det arbete de utför, ett problem som blivit uppenbart i ljuset av att streaming i dag blivit den dominerande delen av musikkonsumtionen.

Vid implementeringen av det så kallade DSM-direktivet, om upphovsrätt på den inre digitala marknaden, framförde LO sin ståndpunkt att det svenska genomförandet inte levde upp till den skyddsnivå för upphovspersoner och utövande konstnärer som direktivet krävde. LO-styrelsen anser att det förslag att inte införa någon oavvislig ersättningsrätt, som utredaren framförde, var felaktigt och mycket olyckligt. Eftersom vi inte nått framgång i kampen om skälig ersättning för musiker och andra upphovspersoner föreslår styrelsen att motion 17.15 ska bifallas.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att bifalla motionen 17.15.

17.16

Hälsa ska inte avgöras av klass

Livsmedelsarbetareförbundet

Klassamhället blir aldrig så tydligt som när vi ser till folkhälsan. Hälsoklyftan i Sverige är reell och måste bekämpas med politik. Få saker förbättrar den svenska folkhälsan mer än att få bort rökningen. Vid sidan av försämringar av människors hälsa medför rökningen enorma samhällskostnader.

Frågan vi måste ställa oss är, hur minskar vi skadorna från rökandet? I internationella jämförelser har Sverige lägre andel rökare än jämförbara länder, anledningen till det stavas snus. Men trots en sjunkande trend av andelen rökare i Sverige är rökningen fortfarande ett folkhälsoproblem, inte minst bland arbetare som i högre grad röker cigaretter.

Svenskt snus minskar rökning och därmed de mycket negativa effekter rökningen har på folkhälsan. Trots de stora skillnaderna i skador mellan snuset och cigaretter, likställs de i den svenska tobakspolitiken. Om vi vill se ett resultat för en bättre folkhälsa går det inte bortse från att tobakspolitiken spelar roll. Det är dags att politiken riktar strålkastarljuset mot skadorna på folkhälsan och anpassar politiken för att effektivt skademinimera. Det är att vara ansvarsfull. För med nuvarande tobakspolitik är det arbetare som drar det kortaste strået.

Riskerna med rökning är väl utrett och resultaten entydiga. Det är också insikten i att snus har mycket mindre negativ påverkan på hälsan. Hur stor skillnaden är utreds för tillfället av Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) med uppdraget att "klargöra gradskillnader av ANDT-produkters (alkohol, narkotika, doping, tobak) skadeverkningar som är vetenskapligt bevisade". Att de vetenskapligt påvisade skillnaderna klagörs är bra och tydliggör att det inte är en fråga om det finns en skillnad utan hur stor den är.

Enligt Institutet för Hälso- och Sjukvårdsekonomi uppskattas kostnaden för röningsrelaterad sjukdom i Sverige till över 30 miljarder kronor. Som jämförelse beräknar Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) samhällskostnaderna för snuset till 630 miljoner. Samtidigt som skatten för snus årligen motsvarar 2,9 miljarder (före den sänkning av skatten som sker i budget 2024). Utöver den stora vinsten för folkhälsan som blir effekten av att färre röker så finns det alltså även en stor samhällsekonomisk vinst att göra.

Sedan 2004 går utvecklingen av andelen rökare i Sverige generellt mot att färre röker. Minskningen sammanfaller med att fler snusar. Enligt den nationella folkhälsoenkäten som baseras på enkätsvar från 40 000 slumpvis utvalda svenskar röker 5,8 procent av alla svenskar över 16 år. Däremot finns det skillnader mellan olika grupper. Klassperspektivet är talande och går att belysa på olika vis.

I den nationella folkhälsoenkäten blir det särskilt tydligt att utbildningsnivån är en viktig parameter vad gäller rökning.

Ett annat sätt att titta på statistiken är utifrån inkomster. 9,9 procent av kvinnorna med lägst inkomst röker dagligen och 9,3 procent bland männen. Bland höginkomsttagarna röker 3 procent av männen och 3,8 procent av kvinnorna. Rökningen förstärker hälsoklyftan i Sverige.

Att utbildning och inkomst i hög grad påverkar hur vi mår och hur länge vi lever är ett faktum. En delförklaring till hälsoskillnaderna kan kopplas till rökning. Att bedriva en ansvarsfull tobakspolitik borde handla om skademinimering, att genom en medveten strategi underlätta för medborgarna att göra val som förbättrar hälsan.

För folkhälsan är det positivt om fler väljer att sluta röka. I dag vet vi att snuset underlättar för dem som vill sluta röka. I en norsk studie som publicerades under 2023 (*Quit smoking: methods and outcomes for Norwegian adults*) fastslås det att det är 2,5 gånger större chans att sluta röka om man väljer att gå över till snus, jämfört med att försöka helt utan hjälpmedel. Motsvarande siffra för till exempel nikotinläkemedel är 1,17 gånger. Även fast det bästa såklart är att inte använda tobak över huvud taget, är det hälsomässigt ett steg i rätt riktning att gå från att röka till att snusa.

I dag är det väldigt svårt att förstå varför all tobaksanvändning, med den kunskap vi har om skadeverkningarna, behandlas på samma vis politiskt. Som exempel har både cigaretter och snus fram tills nu båda haft samma skatt. Samma sak har gällt i politikens andra styrmedel kring tobakspolitiken.

Det finns mycket att vinna på att den svenska tobakspolitiken ställs om med fokus på att minimera skador i stället för att likställa all tobaksanvändning, både genom bättre hälsa och längre liv hos breda grupper i samhället och rent samhällsekonomiskt. Även om hälsoklyftan och samhällsekonomi är de viktigaste skälen till en förändrad tobakspolitik går det inte att bortse från att svensk snusindustri är en viktig arbetsgivare.

Bruket av snus har en lång tradition i Sverige och har använts i hundratals år. Även fast det finns hälsorisker även med snus är de mycket mindre allvarliga än för rökning.

Det behövs ett uppvaknande inom den breda fackföreningsrörelsen om tobakspolitiken. Den linje som den tidigare socialdemokratiska regeringen drev, där politiken för alla tobaksvaror likställs, behöver diskuteras i bredare lager. Vår övertygelse är att den inte har särskilt starkt stöd, varken inom Socialdemokraterna, i de fackliga leden eller bland medborgare i stort.

Att förbättra folkhälsan kräver politik, inte minst om vi ska lyckas minska klassorättvisan som finns i dag. Det är dags att LO ställer sig bakom en politisk linje för styrmedel som möjliggör en skademinimerande tobakspolitik.

För att minska den klassbaserade hälsoklyftan krävs att arbetarrörelsen inte fastnar i gamla principer och dogmer. Särskilt inte när det handlar om människors hälsa och vår gemensamma samhällsekonomi.

Vi föreslår att kongressen beslutar

01 att LO verkar för att Sverige bedriver en tobakspolitik baserad på principen om skademinimering.

Utlåtande motion 17.16

17.16

01 att LO verkar för att Sverige bedriver en tobakspolitik baserad på principen om skademinimering.

Motion 17.16 lyfter den viktiga frågan om klasskillnader i hälsa. Precis som det står i motionen så är hälsoklyftan i Sverige reell och behöver bekämpas med politik. Även om folkhälsan fortsätter att utvecklas positivt, så ökar skillnaderna utifrån klass, kön och födelseland. De främsta förklaringarna till den utvecklingen är

ökade ekonomiska klyftor och mer pressade arbetsvillkor. Detta är centralt för mycket av LOs påverkansarbete. På flera områden behövs mer jämlikhetspolitik för att skapa mer jämlika livsvillkor som leder till mer jämlik hälsa. De ökade hälsoskillnaderna hänger också samman med att tillgången till vård har blivit mer ojämlig på grund av marknadisering och ökade geografiska skillnader.

Motionen handlar om rökningens betydelse för folkhälsan och möjligheten att minska rökningen genom att öka snusanvändningen. Motionärerna konstaterar att rökning är vanligare bland låginkomsttagare än höginkomsttagare. De hävdar även att den som slutar röka genom att gå över till snus har större chans att lyckas sluta röka än den som försöker sluta utan hjälpmedel eller med nikotinhjälpmedel.

Motionärerna hävdar att all tobaksanvändning behandlas på samma vis politiskt, till exempel att snus och cigaretter fram till nu har haft samma skatt. Det stämmer inte. En stor skillnad är rökförbud på allt fler offentliga platser, som inte gäller snus. Skatten på snus är sedan länge klart lägre än skatten på cigaretter. Den lägre skatten har motiverats med att snus anses vara mindre skadligt än cigaretter men att ”även snusning, vilket påtalas av bland annat Folkhälsomyndigheten, ökar risker för ohälsa och sjukdom” (proposition 2021/22:245 Höjd skatt på alkohol och tobak framlagd av den socialdemokratiska regeringen, s.33).

Den som köper ett paket med 20 cigaretter betalar ungefär 38 kronor i tobaksskatt (skatten är framför allt satt per cigarett). Beroende på hur dyra cigaretterna är betyder det att mellan 50 och 60 procent av priset är tobaksskatt. För snus är skatten satt i kronor per kg så för en dosa portionssnus på 20 gram är tobaksskatten 10,50 kronor och en lössnusdosa på 42 gram är den 22 kronor. Hur stor andel det blir av priset beror på vad snusdosan kostar men det handlar om ungefär 25 till 40 procent. Denna redan stora skillnad kommer öka 1 november 2024 då nuvarande regerings höjning av skatt på cigaretter och sänkning av skatt på snus träder i kraft.

Om den ökade skillnaden i beskattning kommer leda till minskad rökning bland personer med kort utbildning och lägre inkomster vet vi inte än. Eftersom skillnaden i beskattning redan är stor är det troligt att rökning fyller andra funktioner än snus, till exempel visar forskning att kvinnor oftare än män svarar att rökningen ger möjlighet till rast eller till att stressa ned. Då är kanske en lugnare arbetsmiljö med möjlighet till pauser även för icke-rökare det som behövs? Dessutom är sambandet mellan rökning och snus inte klarlagt. En kunskapssammanställning genomförd av Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU 2020) visar att personer som använder snus oftare börjar röka än personer som inte snusar. Sammanställningen kunde inte bevisa att rökare som börjar snusa samtidigt slutar röka.

LOs styrelse konstaterar att Sverige redan bedriver en tobakspolitik baserad på principen om skademiniering. Det råder en bred politisk enighet om att tobaksprodukter ska beskattas utifrån farlighet och mer hälsofarliga produkter har därför högre skatt. Nuvarande regering vill att skillnaden i hälsofara mellan cigaretter och snus ska synas än mer i beskattningen men grundprincipen är densamma.

LOs styrelse anser att LO även i fortsättningen ska arbeta för en jämlik hälsa, genom att bland annat verka för ett samhälle med minskade klyftor, bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö samt jämlik vård. Tobakspolitiken är inte prioriterad i det arbetet.

**Styrelsen föreslår att kongressen beslutar
att avslå motionen 17.16.**

17.17

Transparent lobbyism

Elektrikerförbundet

Den oreglerade lobbyismen utgör ett problem för svensk demokrati. Den underminerar medborgarnas förtroende för politikens förmåga att prioritera allmänintressen över särintressen i när politik formeras och blir verklighet.

När SD-regeringen tillträdde kunde DN avslöja att en tredjedel av Sveriges nya statssekreterare har jobbat för pr-byråer, intresseorganisationer och tankesmedjor. En av Sveriges statssekreterare var efter att ha tillträtt fortfarande delägare i en av Sveriges största public affairsbolag. Lobbyismen lever och frodas i svenskt samhällsliv medan möjligheterna att granska den är begränsande.

Ingenstans är den oreglerade lobbyismens effekter lika tydliga som när man ser till marknadskasotet i svensk välfärd. Det är ingen slump att Sverige fått ett välfärdssystem som gynnar ett litet antal företagsintressen på medborgarnas och övrigt näringslivs bekostnad. Det är en direkt effekt av välfinansierad och långsiktigt planerad lobbyism från en rad aktörer med stort inflytande i svensk politik. Först i närtid, efter granskning från journalister, civilsamhällesorganisationer och socialdemokrater har vidden av de personliga och ekonomiska kopplingarna mellan välfärdskoncernerna och svenska politiker blivit allmänt kända.

Lobbyismen är i dag djupt ojämlig. För stora kommersiella intressen är lobbyism en investering medan för folkrörelser, miljögrupper, civilsamhällesorganisationer och fackföreningar är det en kostnad. Bristen på transparens är ett uppenbart hinder för att synliggöra denna obalans och ställa ansvariga till svars om de inte hanterar den på ett ansvarsfullt sätt. Ökad lobbytransparens vore utifrån detta mycket positivt för civilsamhällesorganisationer och folkrörelser utan stora plånböcker.

En av grundtankarna bakom svensk offentlighetsprincip är att insyn och öppenhet kan motverka korrupktion och stärka allmänhetens förtroende för demokratins funktionssätt. Den utgör fortfarande kärnan i svensk demokrati men det är tydligt att den behöver utvecklas.

Sverige har hamnat på efterkälken. Till skillnad från medborgare i till exempel Irland, Kanada, Frankrike och Tyskland saknar svenskarna helt möjlighet att se vilka aktörer som försöker påverka våra folkvalda. Även i Finland har frågan om ökad lobbytransparens utretts.

För svenska politiker i Europa och i Sverige finns i dag helt olika krav på insyn. För våra europaparlamentariker och vår EU-kommissionär kan medborgarna snabbt och enkelt ta del av vilka lobbymöten dessa haft. För Sveriges regering är man i stället utlämnad till att begära ut och gå igenom en stor mängd mejlkonversationer.

Sverige behöver införa ett lobbyregister där det går att se vilka organiserade intressegrupper (till exempel företag, branschorganisationer, civilsamhällesorganisationer eller andra intressesammanslutningar) som våra folkvalda träffar och om vad. Med ett lobbyregister skulle det bli tydligt vilka som kontaktar Sveriges regering. Det skulle gynna journalistisk granskning, demokratiforskning och medborgarnas möjlighet att utkräva ansvar från sina folkvalda politiker.

Det är viktigt att ett register inte skapar barriärer för ideella organisationer eller folkrörelser, och därför bör ansvaret för registrering och underhåll av registret vila på det allmänna. Inspiration går att hämta från hur registratorerna i dag är ansvariga för att registrera och lämna ut handlingar, inte de aktörer som kontaktar regeringen.

Jämte ett register är det nödvändigt att se över karensregler och jävsriktlinjer samt att sätta press på PR- och public affärsbyråerna att publicera sina kundlistor.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att LO ska verka för att ett lobbyregister införs i Sverige där kontakter mellan folkvalda och organiserade intressen redovisas,
- 02 att LO ska verka för skärpta regler vid övergång mellan framträdande beslutsfattande positioner såsom statsråd, statssekreterare eller höga myndighetschefer och arbete i gränslandet mellan näringsliv och politisk påverkan,
- 03 att LO verkar för att Socialdemokraterna tar fram interna riktlinjer för hur jävsituationer kan förebyggas genom krav på löpande redovisning av anställningsförhållanden och uppdragsgivare för förtroendevalda som arbetar med politisk påverkan,
- 04 att LO verkar för att Socialdemokraterna i regeringsställning antar som praxis att endast interagera med företag inom påverkanssektorn som öppet och löpande deklarerar sina uppdragsgivare samt
- 05 att LO tillsätter resurser till ett Centrum mot korruption, i syfte att granska och kommunicera och i förekommande fall pröva jävsituationer och lobbyism inom det offentliga.

Utlåtande motion 17.17

17.17

- 01 att LO ska verka för att ett lobbyregister införs i Sverige där kontakter mellan folkvalda och organiserade intressen redovisas,
- 02 att LO ska verka för skärpta regler vid övergång mellan framträdande beslutsfattande positioner såsom statsråd, statssekreterare eller höga myndighetschefer och arbete i gränslandet mellan näringsliv och politisk påverkan,
- 03 att LO verkar för att Socialdemokraterna tar fram interna riktlinjer för hur jävsituationer kan förebyggas genom krav på löpande redovisning av anställningsförhållanden och uppdragsgivare för förtroendevalda som arbetar med politisk påverkan,
- 04 att LO verkar för att Socialdemokraterna i regeringsställning antar som praxis att endast interagera med företag inom påverkanssektorn som öppet och löpande deklarerar sina uppdragsgivare samt
- 05 att LO tillsätter resurser till ett Centrum mot korruption, i syfte att granska och kommunicera och i förekommande fall pröva jävsituationer och lobbyism inom det offentliga.

Motionen lyfter en angelägen fråga. Dialog med politiska beslutsfattare är en av grundstenarna i en fungerande demokrati. Politiker behöver lyssna på olika perspektiv och väga intressen mot varandra, men det behöver ske på ett transparent sätt. Eftersom förutsättningarna att komma till tals är långt ifrån jämlika, blir behovet av att syna påverkansarbetet avgörande.

Demokratiutredningen 2016 avfärdade en reglering med hänvisning till att enskilda såväl som intresseorganisationer bör vara fria att föra fram sina åsikter. Rent principiellt kan detta vara helt riktigt, samtidigt som behovet av transparens är tydligt.

Tidö-regeringen har gett den parlamentariskt sammansatta kommittén som ska utreda förstärkt insyn kring partiernas finansieringen, i uppdrag att även utreda en reglering med krav på transparens i fråga om kontakter mellan politiska beslutsfattare och lobbyister. Utredningen ska vara klar i början av 2025.

LOs styrelse anser att frågan är principiellt viktig, men menar samtidigt att LOs resurser bör fokuseras på kärnverksamheten, snarare än att tillsätta resurser till ett Centrum mot korruption.

I slutändan är det väljarna som ska ansvarsutkräva de förtroendevalda. Ett lobbyregister skulle leda till en jämlik spelplan. Att möjliggöra en tydligare granskning av beslutsfattarens arbete innebär inget hinder för påverkan, men det skulle förenkla ansvarsutkrävandet. Därför är LOs styrelse principiellt positiv till införandet av någon form av lobbyregister.

Ett sätt att bidra till ökad transparens i påverkanssektorn skulle vara att LO verkar för att Socialdemokraterna i regeringsställning skulle ta graden av transparens i beaktning. Med ett fungerande lobbyregister skulle alla regeringar, oavsett politisk färg behöva följa samma spelregler, vilket är att föredra framför att premiera de företag i påverkanssektorn som själva valt en affärsmodell där de redovisar sina uppdragsgivare.

LOs styrelse menar att Socialdemokraterna bör säkerställa att inga förtroendevalda ställs inför jävssituationer, men att det måste finnas mer framkomliga vägar än löpande redovisning.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen drev under 2018 igenom restriktioner för statsråd och statssekreterare. Under en period av 12 månader efter avslutat uppdrag gäller karens och även ämnesspecifika restriktioner kan utfärdas. Uppdrag under denna period ska godkännas av en särskild nämnd. Det finns anledning att följa hur väl denna nya lagstiftning fungerar. Samtidigt finns det skäl att redan nu skärpa regler för övergångar från höga myndighetschefer till det privata näringslivet. I dag är det endast generaldirektören för Transportstyrelsen som omfattas av begränsningar.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 17.17 (att-sats 1), 17.17 (att-sats 2) samt

att avslå motionerna 17.17 (att-sats 3), 17.17 (att-sats 4), 17.17 (att-sats 5).

17.18

Förbundsmotion opinionsstrategi 2024

Seko

Näringslivet och högerorienterade har under lång tid varit bättre på att sätta sina frågor på agendan i förhållande till arbetarrörelsen. Det handlar bland annat om ett, totalt sett, ekonomiskt övertag. Men det handlar också om att man varit smartare och beredda att satsa mer resurser på att förändra värderingar. Man brukar ofta prata om att ha det så kallade problemformuleringsinitiativet. I detta avseende har arbetarrörelsen blivit omsprungna. Förutom att man satsat betydande resurser i allt från tidningar, poddar, reklam och tankesmedjor, har man även haft ett långsiktigt tänk. Uthållighet och tålamod har varit viktiga nycklar. Detta var ett av skälen till att 6F tog initiativet till att starta Katalys för drygt tio år sedan. Satsningen har varit lyckosam och Katalys är numera en efterfrågad och etablerad tankesmedja på vänsterkanten som syns och hörs mycket i samhällsdebatten. Men frågan är större och viktigare än att enbart 6F kan möta denna utveckling. Detta är en fråga för hela LO.

Arbetarrörelsen ligger efter i den opinionsbildande strategin i förhållande till den samlade borgerligheten i Sverige. Svenskt Näringsliv tillsammans med mediakapitalister och politiska partier pumpar in pengar i tidningar, tankesmedjor och andra medier som gör att de kan få ut sin bild av verkligheten och skönmåla sina politiska mål och ambitioner utan att på ett seriöst sätt kunna utmanas av andra idéer. Arbetarrörelsen vill ha ett annat samhälle än vad den borgerliga världsbilden har att erbjuda. Vi vill ha jämlikhet, frihet men också solidaritet. Det arbetet kräver en stor satsning som inbegriper att utmana den rådande hegemoniska uppfattningen i samhället om hur ett samhälle kan eller ska organiseras.

Vi föreslår att kongressen beslutar

01 att LO ska ta fram en medie- och opinionsstrategi med syfte att utmana Svenskt Näringsliv, den borgerliga och kapitalistiska hegemonin.

Utlåtande motion 17.18

17.18

o1 *att* LO ska ta fram en medie- och opinionsstrategi med syfte att utmana Svenskt Näringsliv, den borgerliga och kapitalistiska hegemonin.

Under de senaste åren har LO-förbundens medlemmar blivit allt viktigare för de politiska partierna och således även att förhålla sig till i den politiska debatten. Fler talar om jämlikhet i den internationella forskningen, fler adresserar vanligt folk i debatten, de problem som LO-förbundens medlemmar pekar på i Sverige har blivit mer aktuella. LO har aktivt arbetat länge, i enlighet med tidigare kongressbeslut, för att lyfta in jämlikhetsfrågan på agendan i svensk debatt under de senaste 10 åren, vilken har fått fäste. Trygghetsfrågor för vanligt folk är en annan, att lyfta behovet av ökade investeringar i så väl infrastruktur som välfärd är en tredje. Det finns således flera saker som går åt rätt håll i utvecklingen, men allt är naturligtvis inte bra. Det är en strid om värderingar och en kontinuerlig kamp. Viktigt är att problemformuleringsinitiativet ses ur ett långsiktigt perspektiv - över flera år.

Arbetarrörelsen har mer begränsade resurser att avsätta för tidningar, stiftelser, tankesmedjor och institutioner än högern när det gäller pengar. LO ensamt kan inte avsätta de summor som näringslivet gör, vilket enligt beräkningar från Arena (2022) uppgår till över 250 miljoner. Däremot har LO-förbunden och arbetarrörelsen i stort kraften hos de många människor som tillsammans tar samtal och diskussioner, något som näringslivet saknar. Trots det monetära övertaget ger de resurser arbetarrörelsen avsatt ändå resultat. Till exempel har flera av de tankesmedjor som driver LO-förbundens frågor ett bra genomslag i media och den offentliga debatten. Under 2023–2024 har LO en arbetsgrupp som inventerar alla institutioner som LO har någon form av intresse eller del i. Arbetet utmynnar i rekommendationer för hur LO kan bli mer stringenta och resurseffektiva i sin opinionsbildning. Inom ramen för den budget och de resurser LO har för opinionsbildning kan ytterligare projekt och satsningar tillkomma under de närmaste åren.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att anse motionen 17.18 besvarad.

17.19

Sverige ska vara ett jämlikt land

Målareförbundet

Sverige ska vara ett jämlikt land där framgång bygger på individens egna meriter snarare än på privilegier och släktskap. Vårt statskick innebär dock fortfarande att landets högsta offentliga ämbete, det som statschef, går i arv inom en utvald familj. Monarkin går inte att förena med demokrati, jämlikhet och medborgerliga rättigheter. Vi menar att rätten att representera Sverige inte ska kunna ärvas. Den kan enbart ges genom demokratiska processer.

Den nuvarande regeringsformen är över 40 år gammal. Den var på sin tid en politisk reform som fördjupade demokratin genom att begränsa monarkens makt. Det demokratiska reformarbetet måste fortsätta och i denna riktning ligger ett avskaffande av det för demokratiska system som monarkin är ett uttryck för. Det är hög tid att återigen se över monarkins roll i det svenska moderna samhället. Sverige bör bli en republik. Ett demokratiskt och modernt samhälle kan inte innehålla ett ärftligt statschefsämbete.

Vi föreslår att kongressen beslutar

- 01 att LO verkar för att avskaffa monarkin,
- 02 att i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för avskaffande av bekännelsetvånget för statschefen,
- 03 att i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för avskaffande av successionsordningens krav på att prinsar och prinsessor av det svenska kungliga huset inte får ingå äktenskap ifall inte regeringen efter hemställan från konungen lämnat sitt samtycke därtill,
- 04 att i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för avskaffande av förbudet för tronföljare att lämna riket utan konungens vetskap och samtycke samt
- 05 att i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för att offentlighetsprincipen ska gälla i fråga om Kungliga hov- och slottsstatens ekonomi och verksamhet.

Utlåtande motion 17.19

17.19

01 *att* LO verkar för att avskaffa monarkin,

02 *att* i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för avskaffande av bekännelsevävet för statschefen,

03 *att* i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för avskaffande av successionsordningens krav på att prinsar och prinsessor av det svenska kungliga huset inte får ingå äktenskap ifall inte regeringen efter hemställan från konungen lämnat sitt samtycke därtill,

04 *att* i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för avskaffande av förbudet för tronföljare att lämna riket utan konungens vetskap och samtycke samt

05 *att* i väntan på att monarkin avskaffas ska LO verka för att offentlighetsprincipen ska gälla i fråga om Kungliga hov- och slottsstatens ekonomi och verksamhet.

Motionen argumenterar för en relevant principiell fråga. LOs styrelse delar uppfattningen om att demokratiskt statsskick genom monarkins avskaffande är riktig.

Den nuvarande regeringsformen som reglerar statsskicket utformades i början av 1970-talet efter en kompromiss mellan partier som sinsemellan hade helt olika uppfattningar i den principiella frågan om vi ska ha monarki eller republik. Det var en uppgörelse som innebar att Sverige ska vara en monarki, men att monarken inte ska ha några politiska utan enbart representativa och ceremoniella funktioner.

Frågan om avskaffandet av monarkin har behandlats vid tidigare LO-kongresser med beslutet att bifalla dessa *att*-satsers innehåll. Kungahuset åtnjuter ett relativt högt förtroende hos det svenska folket. Det finns vissa kulturella och traditionella vanor som kungahuset för vidare. Vissa har minskat i relevans och rimlighet och andra fyller fortfarande en ceremoniell eller praktisk funktion.

Kyrkan är skild från staten. Sverige är ett av världens mest sekulära länder. Även om Sverige fortsatt präglas av ett protestantiskt kulturellt arv kan det inte vara avgörande att vår statschef bekänner sig till den lutherska läran, genom det så kallade bekännelsevävet. Även om bekännelsen skulle kunna tolkas som ceremoniell finns få skäl att bevara just denna ordning. Det verkar heller inte finnas några rimliga förklaringar till varför tronföljaren inte får lämna landet utan statschefens vetskap och godkännande. Samtidigt är det rimligt att kungahuset borde lyda under offentlighetsprincipen.

Under förutsättning att monarkin lär bestå under överskådlig framtid kan det vara rimligt att landets högsta styrande organ kan ha någon form av inflytande över tronarvingarnas giftermål, eftersom ett sådant får direkt påverkan på Sverige. Berörda parter kan välja att gifta sig ändå, men förlora arvsrätten.

Styrelsens uppfattning är att denna fråga inte kommer att prioriteras under kongressperioden.

Styrelsen föreslår att kongressen beslutar

att bifalla motionerna 17.19 (*att*-sats 1), 17.19 (*att*-sats 2), 17.19 (*att*-sats 4), 17.19 (*att*-sats 5) samt

att avslå motionen 17.19 (*att*-sats 3).

Vi får Sverige att fungera

– det är temat för LOs 30:e ordinarie kongress.

Vi arbetar över hela landet. Vi arbetar alla tider på dygnet, alla dagar om året. I fabriker, skolor och affärer. På järnvägar, hotell och sjukhus. På bruk, boenden och bagerier. Överallt arbetar vi och får Sverige att fungera.

Men Sverige skulle kunna fungera bättre för oss. Vara jämlikare och rättvisare. Därför samlar LO Sveriges arbetare och driver på för högre löner, tryggare jobb och bättre liv. Ensam är aldrig stark. Det är tillsammans vår röst blir stark, både som part på arbetsmarknaden och som aktör i samhället. Det är facklig styrka.

Hela 280 motioner ska kongressen behandla. Här finns kloka, modiga och nytänkande förslag på hur LO kan bidra till ett rättvist Sverige där arbetare kan leva ett gott liv. Självklart ska LO vara med och forma framtidens arbetsmarknad och samhälle. Det är ju vi som får Sverige att fungera.